

Erzsébet Királyné Szálló

Budapest, IV. Egyetem-utca 5. (A Belváros központjában)

60 éve a fővárosi és vidéki uri középosztály találkozóhelye. — 100 modern, kényelmes szoba. — Az Étterem és Kávéházban cigányzene. Az Erzsébet-pince a főváros legszebb sörözője. Leszállított árak!

SZABÓ IMRE, tulajdonos.

MacDonald megérkezett Amerikába

Tizenöt tisztelgő ágyúlövessel fogadták. Az angol kormányelnök harcot hirdet a szegénység ellen

Newyorkból jelentik: MacDonald angol miniszterelnök pénteken a „Berengaria” gőzzel megérkezett Newyorkba, ahol ünnepélyes fogadtatásban részesült. Tizenöt ágyúlövés is elhangzott az érkező vendég tiszteletére. Partraszállása után a vesztgázárállomáson rövid rádióbeszédet mondott, amit az összes amerikai rádióállomások közvetítettek. Beszédében hangzott, hogy most is, mint előbbi útján a béke előharcosaként jött Amerikába.

— Az egész világon harcolunk ma — mondotta — a depresszió ellen és most azért jöttem Roosevelt elnökhöz, hogy a jó szomszédi viszony alapján, közös haditerffel vegyük fel a küzdelmet a szegénység ellen, amelyet éppen a mi államaink meg nem érdemlünk. Szívünkön viseljük mindazoknak a sorsát, akik ke-

reskedelembe adnak-vesznek, akik testi vagy szellemi munkát végeznek, vagy állami szolgálatban állnak, s akik mind jobb sorsot érdemelnének. Az ő gondjait a mi gondjainknak tekintjük.

Az angol miniszterelnök innen a pályaudvarra ment, ahonnan különvonaton Washingtonba utazott.

Semmi jó kilátás a sok ceremónia mögött.

Washingtonból jelentik: Roosevelt elnök pénteken este ebédet adott MacDonald tiszte-

Megszavazták a hárommilliárdos bankjegy kibocsátást

Newyorkból jelentik: A törvényhozás elé terjesztett valutafelhalmozási törvényben 3 milliárd dollár bankjegy, vagy ugyanilyen mennyiségű kincstári jegy kibocsátásáról van szó. Mint Washingtonból jelentik, a szenátus pénzügyi bizottsága jóváhagyta Roosevelt elnöknek a bankjegyforgalom szaporítására vonatkozó törvényjavaslatát.

Newyorkból jelentik: Az amerikai tőzsdén pénteken a dollár árfolyama javulni kezdett, a font ellenben gyengült.

Francia pénzügyi körökben nagy riadalmat keltett, hogy a newyorki tőzsdén a fonttal egyidőben a francia frank is zuhanni kezdett, sőt a többi külföldi valuták árfolyamai is jelentősen lemorzsolódtak.

A franciák is készülnek az arannyal való csatára.

Párizsból jelentik: Herriot volt francia miniszterelnök az Ile de France fedélzetén kijelentette az újságíróknak, hogy az amerikai

letére s már itt megkezdődtek a tanácskozások a két államférfi között.

Hivatalos közlés szerint MacDonald és Roosevelt röviden keresztülmentek mindazon a fontos kérdéseken, amelyek a további tanácskozások anyagát képezik. Legfontosabb kérdés természetesen a londoni világgazdasági konferencia összehívása és napirendjének megállapítása. A közlés szerint ennél többről nem volt és nem is lehet szó.

Általában megállapítható, hogy a múlt héten feléledt optimizmusra ma már semmi ok nincsen. A világgazdasági konferencia sorsa is megpecsételtnek látszik. Utoléri a tíz esztendőn át folytatott meddő tanácskozások közös sorsa: a teljes sikertelenségnek is rosszabb felmegoldások tehetetlensége. A nagy amerikai kísérlet még nem nyert befejezést és Európának minden oka meg van a nyugtalanságra.

eseményekkel kapcsolatban nagy óvatosságra van szükség. Franciaország most szilárd sziget stabilizált pénzzel és az aranytartalékkal.

Egyébként Franciaországban az a vélemény, hogy a világgazdasági értekezletet, amelyet a washingtoni tárgyalások készítettek volna elő, — bizonytalan időre el kell majd halasztani.

Párizsból jelentik: Francia pénzügyi körök nyilatkozatából kiderül, hogy a francia kormány és jegybank az amerikai eseményekre való tekintettel egyelőre még nem kíván az aranyalapról letérni.

Párizsból jelentik: Az amerikai események következtében francia körökben úgy találják, hogy Herriot útjának ma már semmi értelme. Ugyanis tekintettel kell lenni arra, hogy a háborús adósságok rendezését a valutakérdések tisztázása előtt nem lehet megoldani.

Templomberendezések, templomfelszerelések.

(Miseruhák, helyhek, ciboriumok, monstrantiák, gyertyatartók, oltárkeresetek, füstölők, zászlók stb. Oltárok, szószékek, szobrok, keresztelőkútak stb.)

Reverendák, címádák, cingulusok, Leo gallérok kegytárgyak.

ECCLESIA R. T.

Budapest, IV. Váci-utca 59. Telefon 84-0-46. Ajánlatot, mintákat készséggel küldünk.

Hiába, mégis csak legjobban a hazai

Írta: tokaži Oldh Béla

Hajnaltól három órákor bezörgött hozzám Cs. Nagy István népfelkelő és a „Szolgálati Szabályzat”-ban előírt formalitások beartása mellett feszés „vigyázz”-ban üvöltötte: — Főhadnagy úr, alássan jelentem, a hátsólovat előállítottam!

A „hátsó” elnevezésű, megbízhatatlan militarista vadállatokkal szemben a háború kezdetétől fogva mindig bizonyos ellenszennel viselkedtem. Így hát egészen természetes mellézközzéje volt kissé elfogult szavaimnak, amelyekkel derék loápolóm katonás magatartását nyugtáztam:

— Rendben van, Pista fiam! Azonnal készen leszek.

Tíz perc múlva a paripa hátán parádéztam. Rövid üggetés és máris mögöttem maradt Váradesehi és a kardói határ, amelynek közelében a „harcserű lőter” terült el. Itt a pótzászlóalj parancsnoka fogadott és bevezetésül alaposan leszidott a hátsó „főlöttebb szabálytalan és megbotránkoztatón civilis” nyergelése miatt. Nem mertem felvilágosítani, hogy a nyergelési munkálatokat Cs. Nagy István mester végezte, aki pedig ma is büszke arra, hogy hajdanvaló ifjuságában a Vilmos császár nevet viselő huszárezredben szolgált s ennél fogva nyilván többet ért a nyergelés művészetéhez, mint mi — jó öreg bakkancsos ka-

tonák — akiknek inkább a „borjú”-hoz, mint a lóhoz vagy, a dolog természete szerint, közünk. No, seba! Ezen is szerencsésen túlestünk. Szeretett ezredesünk különben sem sok bölcselkedésre engedett időt. Impókos, öreg sárga gabóján a tér közepére „vágatott” s rövid szünet után jött a zászlóaljaktörős az avizóval:

— Az ezredes úr kéri az összes urakat!

Az összes urak, öt darab tartalékos tiszt, — amiut a költő mondja: „ki lovon, ki gyalog, ki ha éppen mászva” — pár perc alatt a földi gondviselés harsányszavú kincstári letéteményese előtt állottak. Közöttük, természetesen, magam is. Az ezredes úr először leszidott valamennyiünket. Majd mélyet sóhajtott és így folytatta:

— Szegény hazám! Borzalmas sors vár rád, hogy ilyen fegyelmetlen „civilbagázsra” kell támaszkodnod!

Az öreg hadfi aggályait valamennyien osztottuk. Már-már azon a ponton voltunk, hogy a háború győzelmes befejezése érdekében az összes európai harcterekről való sürgős kitérésünket fogjuk kérelmezni. Am pótzászlóaljunk öszfűrtű atyjának széles ajkai ismét szóra nyíltak:

— Az urak különben valamennyien be vannak osztva a tizenegyedik menetzászlóaljba. Irány: az olasz front. Indulás: holnapután. Ami pedig a szolgálat érdekeit illeti, ha a legkisebb disznóságot észlelem... a legkisebb disznóságot... ami az urak, vagy a legénység... nehéz kötelességeinek teljesítését akadályozza... az édes otthonától... talán az élettől való búcsúzását megzavarja, vagy...

megkeseríti, hát én azt a gazembert... a saját kezemmel... itt, a front előtt... ezzel a karddal fogom felkoncolni...

Es ekkor csuda történt! Az ezredes úr öreges félszeggel leszállt a lováról. A „harcserű lövészet” teljes tábori díszében szürkélő tisztikarnak udvariatlanul hátat fordított. Néhány másodpercig a terepet szemlélte, majd zubbonya zsebéből hatalmas, vöröscsíkos zsebkendőt húzott elő. Meglobogtatta, homályos nézésű, öreg szeméihez vitte, azután pedig az orrával — azzal a drága szép, rezes, nagy orrával — harsányat trombitált. Öreg szeméi harmatosak voltak...

— Ezredes úr! — szoltam, mint legrangidósebb — mi teljesen tisztában vagyunk afelől, hogy...

Nem folytathattam. Az öreg takaros vad szemeket vetett reám.

— Főhadnagy urat nem kérdezte senki. Főhadnagy úr tartsa magát az előírásokhoz és csak akkor beszéljen, ha a parancsnoka kérdezi! Megértette?

— Igenis, ezredes uram, megértettem — válaszoltam tölem egészen szokatlan katonás határozottsággal.

Valami egyebet is szerettem volna még mondani, mert a lelke már titokban forrón ölelkezett az övével. Mire azonban a fűcsa kábulatból kissé magamhoz tértem — az öreg úr keshedt, vén Rosinántéján továtunt.

*

A legénység az örvendezés leghalványabb jele nélkül vett tudomást világtörténelmi elhivatásáról. Nem csoda! Az egész zászlóalj csupa tizenkilenc éves fiatal fiúkból állt

A Magyar Párt parlamenti csoportja kötelezte Szabó Bényt, hogy visszavonja lemondását

— A parlamenti csoport teljes ülésének határozata —

Bukarest. Saját tud. Az Országos Magyar Párt parlamenti csoportja április 11-én tartott gyűlésének jegyzőkönyvét most tették közzé.

A Magyar Párt parlamenti csoportjának 1933 április 11-én tartott üléséről. Jelen vannak: Bethlen György gróf, elnök, Balogh Arthur, Gyárfás Elemér és Sándor József szenátorok, továbbá a következő képviselők: Abrudbányai Ede, Barabás Béla, Hegedüs Nándor, Jakabffy Elemér, Jósika János, Pál Gábor, Szentkereszthy Béla és Willer József főtitkár.

A főtitkár bemutatja Szabó Béni levelét, amelyben brassói képviselőtársunk összes társadalmi és hivatali tisztségeiről, valamint képviselői mandátumáról lemond.

Az értekezlet mély megilletődéssel vesz tudomást Szabó Béni képviselő elhatározásáról és fájdalmasan méltányolja az okok legfőbbjét, amelyek ezt a kiváló magyar politikai tényezőt erre az elhatározásra kényszerítették. Vannak azonban olyan körülmények, amelyeket Szabó Béni éppen az ő közismert, nagy szerénységénél fogva nem mérlegelhetett és amelyek kizárják annak lehetőségét, hogy ezt a lemondást a magyar parlamenti csoport elfogadhassa. Szabó Béni egyéni kvalitásai nélkülözhetetlenek. Az iparostársadalom minden baját, gondját, kívánságát a legalaposabban

ismeri és azokat rendkívüli tapintattal ugyan, de fáradhatatlan energiával is szólaltatja meg. E mellett a magyar parlamenti csoport nagyon jól ismeri és értékeli azt a határtalan népszerűséget, amelyet Szabó Béni ország-szeretle kivívott magának és azt a tekintélyt és megbecsülést, amellyel őt a román közélet ténylezői mindenfelé fogadják.

Ha Szabó Bényt az itt-ott felbukkanó gánacs, vagy méltánytalanság keseríti, gondolja meg, hogy magyar parlamenti tagtársainak legtöbbje szintén megismerkedett a magyar kisebbségi sors szolgáinak kijáró tüszúrásokkal, fájdalomokkal, kellemetlenségekkel és hátlanságokkal, de az ügy szentsége és a magyar tömegek óriási többségének mindaddig megnyilatkozott bizalma megtartotta lelkesedésünket, kötelességtudásunkat és férfiu energiánkat.

Nem hihetjük, hogy Szabó Béni, ez a tisztalelkű ember, ha a helyzete, pillanatnyi benyomásokból felocsúdván, immár higgadtan mérlegeli, el tudna hagyni bennünket, aki őt szeretetünkkel és értékét megillető megbecsülésünkkel első perctől kezdve elhalmoztuk.

Szándékosan hagyunk időt arra, hogy egyrészt rugalmas lelke megszabaduljon a rászakadt keserű érzésektől, másrészt arra, hogy

AGYERMEKI SZERVEZET

fejlesztését, táplálását a legjobban az által segítjük elő, ha a reggeli és uzsonnateához 2-3 kávéskanál Ovomaltint adunk.

OVOMALTINE
AZ ERŐSÉGÉRTÉK

a magyar közönség osztatlan felajdulásából megértse, milyen súlyos csapást mérne a mi közös ügyünkre az ő visszavonulása, ma, amikor a kínhalált halt Istenember föltámadásának, az eszme diadalának fenséges ünnepére készülünk.

A magyar parlamenti csoport elvárja és megköveteli Szabó Bénytől, hogy a szenvedéseket felejtse el, a méltánytalanságokon tegye túl magát és folytassa velünk együtt, ameddig ki nem dülünk, az eszme szolgálatát.

A jegyzőkönyvet gróf Bethlen György elnök és Willer József főtitkár írták alá.

Szabó Béni megtartja összes tisztségét

Brassóból jelenti tudósítónk déli 1 órakor:

Szabó Béni kijelentette lapunk munkatársa előtt, hogy a minden oldalról feléje áramló szeretet és ragaszkodás, valamint a Magyar Párt határozott rendelkezése arra bírta, hogy visszavonja elhatározását és megtartsa ügy képviselői mandátumát, mint a többi közéleti tisztségét.

Haldoklónál megelőzheti az egyházi esketés a polgári házasságkötést. Temesvár. Saját tud. Schill János káplán megeskettette felsőbb engedéllyel Frei József haldokló muzsikust Kiss Máriaival, mert az anyakönyvvezető többszöri hívására sem érkezett meg. Az anyakönyvvezető feljelentette a káplánt, hogy a polgári házasságkötés előtt egyházi esketést tartott. A törvényszék ma, szombaton a káplánt felmentette, mert beigazolódott, hogy a muzsikusközvetítő halála jogossá tette az egyházi esketést.

Budapesti Nemzetközi Vásár

Több mint ezer gyáros és iparos kiállító. Tömegáruk, Minőségű cikkek.

május 6 15-ig.

Magyar mezőgazdasági exportáruk bemutatója.

Exportüzlet pengő ellenében.

Nagyszabású utazási, vízum-, szórakozási- és gyógyászati kedvezmények a vásárigazolványok alapján május 1-20-ig.

Vásárigazolvány és felvilágosítás kapható:

Oradeán Dacia Menetjegyirodánál

és az Agences des Wagons-Lits-nél

Bulvardul Regele Ferdinand No. 2.

s minél közelebb a bölcső — annál nehezebb a búcsú. Az altisztek ellenben egytől-egyig öreg, tizenhárompróbás, száz csatát járt hadfiak voltak. Pompás katonák, akikkel a nagy Napóleon Oroszországot is bizton meghódította volna.

Mondom a szolgálatvezetőnek:

— Örmester! Már lesz, ahogy lesz. De ezekbe a szegény gyerekekbe egy kis lelkesedést kell beoltani.

— Főhadnagy ur, alássan jelentem, tessék csak rám bízni. Mingyárt nótáznak is. Tiszteleg. Lelép. Egy perc múlva felhangzik a nóta:

„Ferenc Jóska, sejhaj, le-lenéz a földre,
Lova lába térdig jár a piros vérbe...”

Hivatom megint az örmestert.

— Meg van kend veszve, hogy ezeket a szegény fiúkat ilyen buta nótákkal szomorítja? — kérdem, jobb meggyőződése ellenére szigorúan.

— Mán, főhadnagy ur, én ehhe' jobban értek. Mire a laktanyáig írunk, egysz katonásan megy majd a nótászó.

Igaza volt Domokos örmesternek, mert még a kaszárnyáig sem jutottunk, már a „Jépgincénél” tartott pihenőn hetykén dalolták a legények:

„Rakassa ki, rakassa,
Talján bürrel csakassa,
Jön a honvéd, csikorog a bakkancsa.”

Tatla-tatta-tattara-trati-lati-ta!
Indulás, beszállni, előre! A gépóriás eles fűtyöt hördül. A sötét, hosszú fájdalomvonat indulásba zökken. A „harminchat em-

ber-hat ló” felíratú kocsiból vádlón csendül a világ legszomorúbb nótája:

„Vard meg Isten a gőzkocsi kerekét,
Mind elviszi a legények elejét,
Marad itthon kettő-három nyomorult,
Rátok lyányok még az ég is beborult...”

Szegény, fiatal asszonykám megtörtén rüvül bele az elszakadás keserűségének feneketlen Nirvánájába. Hűséges, öreg tisztiszolgám ügyefogyottan mellettem ténferog. Iszonyatos fájdalom hasít belém:

— Teremtő Isten! Hiszen alig két éves házások vagyunk!

A halálvonat könyörtelenül ragad tova a sötét bizonytalanság útján. De még látom az elindulás színhelyét. Agyonkintott feleségemet szegény Földváry Miska bajtársam, a daliás tornatanár támogatja. Ő csak másnap lesz indulandó a hősök komor végzete felé, hogy pár nap múlva kipergő, sűrű, úri vérevel a Doberdó szürke köveit. Már a kijáratú váltónál kattognak a kerekek. A levegőben mint-ha fehér pillangó gyöngye szárnyai röpködnének. A halálra sebzett vadállat fájdalmas dühével rántom elő és emelem fáradt szemeimhez a „triéder binoklit”. Nem lepkeszárny! Elhagyott kis párom könnyharmatos, könnyű keszkenője inti felém az utolsó „Isten hozád”-ot.

Abban az időben igen rossz híre volt az olasz front dobordói és sanmichelei szakaszának. Ijedtebb emberek olyan rémhírek terjesztésétől sem riadtak vissza, hogy ezen a környéken nemcsak az ember testi épsége, de még a puszta élete sincs biztonságban. Így hát

bizonyos leplezhetetlen öröm uralgott el az egész kised honvédszaladon, amikor Adelsbergben egy bicegő, fiatal zászlós tudunkra adta, hogy egyelőre Sajevec községben, néhány kilométernyire a front mögött leszen lakozásunk, — úgynevezett „frontmögötti harcszerű kiképzés” céljaiból. Tartozom a történelmi hűségnek azzal a kijelentéssel, hogy a „tizenkilencévesek” zászlóalja nótászóval foglalta el új állomáshelyét. Sajevecben idillikus életet élünk. Élmezésünkről pompásan gondoskodott az adelsbergi „Gruppenkommando”, ahova naponként négy szekér ment tőlünk az élelmiszer „felvételezése” végett. Bort is kaptunk mindennap, fejenként félliteres kiszabásban. Domokos örmester, a szolgálatvezető valósággal elemében volt. Csudás tisztietkezőt ácsoltatott össze fenyőtörzsek-ből, ágakból és gallyakból s a legénység is olyan szép és díszes táborban „nyaralt”, mint-ha majálison volna.

Idillikus életünk zavartalan boldogságát azonban egy nap szomorú esemény zavarta meg. Az adelsbergi proviántura minden szükségleti cikket szabályszerűen kiküldött, — de — megfélekedett a borról.

Ebéd előtt a minden hájjal vastagon megkent Domokos örmester borús ábrázattal jelentkezik nálam:

— Főhadnagy ur, alássan kérem, ma nem kap a legénység bort?

— Nézze, örmester! Maga személyesen volt Adelsbergben s így tudnia kell, hogy a borfelvételezés ezuttal elmaradt.

— Aztat tudom, instállom. De aztat meg tán nem is tudja a főhadnagy ur, hogy van

Mandzsuriából érkezett haza tizenhét magyar fiú, akik nem tudták a háború befejezésé- nek politikai változásait

Nagyváradra érkezett szombaton reggel a kolozsvári vonattal Szabó János 39-es baka, aki 1914-ben a váradi regimenttel indult el és 1915 június 9-én Rohatinnál fogságba került. A Karpatia angol hajó hozta Mandzsuriától Galacig, ahol átöltöztették régi magyar katonai viselés ruhába s úgy jött Nagyváradra. Első dolga volt érdeklődni régi főhadnagya, dr. Vostinár János városi főjegyző iránt, akivel számos ütközetben vett részt s mellette volt, mikor megsebesült is. Dr. Vostinár megértő szeretettel fogadta régi katonáját, aki aztán egyesek utasítására szerkesztőségünket kereste fel, majd gyalog elindult haza a magyar területen levő Báránd községben lakó szüleihez.

Nem egyszer fakad könnyekre szerkesztőségünkben Szabó János, mikor a saját, de főképpen magyar bajtársai kálváriájáról beszél. Sokszor keresi már a magyar szavakat s gyakran kever japán mondatokat elbeszélésébe. Az elmúlt tizennyolc esztendő a közép-termetű, erős, nagyon megnyerő arcú, tisztabekintetű egykori bakából kopaszodó férfit teremtett, akikt megdedzettek a szenvedések, küzdelmek — s a körülötte tomboló halál.

Akik hazajöttek s akik ott maradtak.

Kövés ideje volt, hogy velünk beszéljen. Csak annyi, amíg dr. Vostinár János elkészítette a városházám iratait, aztán elindul a határon át Báránd községbe szüleihez. Röviden így mondja el szenvedéseit.

— 1915 június 9-én Rohatintól Kiewbe, Moezkvába és 1916 június 4-én a vladivosztoki kikötőbe szállítottak. Innen megszöktek Mandzsuriába kétezerhatszázán. Mind magyarok egytől-egyig, derék munkás emberek. A kínaiak közé kerültek, akik az olombányákban dolgoztatták őket. Kosztjuk jó volt, pénzt is kaptak — de a bánya gyilkos levegője sorra pusztította őket.

— Ültünk az asztalnál, kártyáztunk s egyik társunk csak lefordult a székről. Vége

volt. Így pusztultunk sorba.

Itt sírva fakad, perceikig nem tud szólni, a zokogás rázza lelkét a fájdalmas emlékeztől.

— Csak négyen szöktünk meg, négyen maradtunk a kétezerhatszáz közül, akik most együtt haza is érkezünk.

— Dolgoztunk Kinában Pekingben. Aztán Tokióban, majd Borma nevű japán szigeten négy hónapig.

— A japánok, akármerre mentünk, nagy szeretettel fogadtak. Első szavuk: üljön le, egyék. És kínál. Tiszta nép, becsületes, amilyen nincs tán több a világon és szereti a magyart. Mikor megtudták, hogy magyarok vagyunk, valósággal istenítettek.

Áradozik Szabó János sokáig a japánokról, de a kínaiakról nagyon lesújtó a véleménye, csak így fejezi ki: cigány nép, kapzsi, embertelen. Attól ugyan éhen halhattunk volna. A kínai bányák ölték meg szegény bajtársaim ezreit is. A mandzsu bányából hazajöttünk négyen: Bartos Imre Fugyivérhely, Szabó András kerékgyártó, Gyapju. Endrei Imre malomfűtő.

— Velünk szökött egy Schwartz nevű — úgy tudom váradi — 37-es hadnagy, de elfogták. Láttuk, mikor kísérték vissza szegényt. A vasutnál volt művezető. Utközben hozzánk csatlakoztak s hazaértek még többen, úgy, hogy tizenhét magyar fiut hozott haza a Kar-

Miseruhák,

pluvialék, velumok, albak stb. legolcsóbb beszerzési forrása:

Oberbauer A. Utóda

Magyarország legrégebbi templomberendező és zászlókészítő vállalata

Budapest, IV. Váci-utca 41. sz.

Alapítási év 1863. Tel. 83-3-44.
70 éves cég.

itt a raktárba három hektó bor, akit a rígebi felvitelezésekből spóroltunk meg.

— Mutassa meg fiam, mert úgy látatlanban nem igen hiszek én kendnek.

Elmentünk az öreg szekérszínből előléptetett raktárba. Ferslágok és kosarak közül csakugyan rámmosolygott a gömbölyű, testes hordó. Megkopogtattam. Tele van.

— Na, Domokos fiam, ezt okosan csinálta — fejezem ki legmagasabb parancsnoki elismerésemet derék szolgálatvezetőnknek. Azonnal csapraütni a hordót! Tíz liter a tisztí-
ékkezdének, a többit szétosztani a legénység között!

Ez keddi napon történt. Szerdán lejött a frontról az ezredkürtös. Engem keresett s jelentette:

— Főhadnagy úr! Alássan jelentem, az ezredparancsnok úr kireti, tessik hónap dílig felküdeni az állásba azt a három hektó „érmellékit”, akit a zászlóaljjal küldött néki ajándékba a pótzászlóaljparancsnok-ezredes úr Váradról.

Nem vagyok begyülladós természetű ember. De ijedtemben majd elharaptam a nyelvemet.

— Szent egy Atyaisten! Ez a bitang Domokos őrmester megittatta velünk az ezredparancsnoknak küldött ajándékbor, amiről én nem is tudtam! Megvasalatom! Kiköttem!! Főbelövetem!!!

Am hiábavaló volt minden üvöltés, minden bosszúsomj. Domokos őrmestert már a „nagyivás” napján elvezényelték a zászlóalj-
tól a „schwere Haubitzen No. 7”-hez.

Nos, tiszta munka, hogy dühöngés és medítálás itt nem használ. Itt tenni, cselekedni kell, — és pedig azonnal. Azon a vidéken min-

den útkeresztződés egy-egy kiskocsmába tor-
kollik. Tizenkét „járőr” ment ki szigorú pa-
rancsomra, — azzal a meghagyással, hogy
bort teremtsenek a föld alól is. Már olyat, —
amilyen van. Patruljaim jól végezték dolguk-
kat. Este hét órára megtelt az ezredparancsnok
úr kövér hordója. Mivel? Öntöttünk össze ab-
ba jó hegyi bort, vinkót, lörét, sőt még alma-
bort is.

Másnap elindult a „borászati expedíció” a
frontra. En pedig a keleti fajta, mindenbe
belenyugvó, csendes fatalizmusával váriam:
mikor jön értem a mindenható „Szolgálati
Szabályzat”-ból oly jól ismert „kivégzési négy-
szög”. Szinte óhajtottam a bűnhődést, mert
nagyon tiszteltem, sőt szerettem úri gondolko-
zású, nemes lelkületű, vitéz ezredparancsno-
kunkat.

De nem jött a hosszúállás. Ellenben har-
madnapra levelet hozott számomra az ezred-
kürtös. A levelet az ezredparancsnok úr saját
kezevel írta és ez állott benne:

— Kedves fiam! A viszontlátásig is na-
gyon köszönöm, hogy azt az ajándékboroskát
eljuttattad hozzám. Az ezred leváltása után a
tisztíétkezdében megcsapoltattam a hordót. Az
első poharat a te egészségedre üritettük. A
bor felséges volt. Hiába, csak legjobb a hazait
Annak hazaváró zamata, külön varázsa van!
Szeretettel köszönt őreg bajtársad: K. ezredes.

A pár nap múlva veszett örülettel meg-
indult nagy offenzívából épen és sértetlenül
kerültem ki. Az ezredes úr jókívánatait meg-
hallgatta az Eg. Tagadhatatlan tehát, hogy a
reánk bízott „talentumokkal” Domokos ör-
mester fényes segédlete mellett jól sáfarkod-
tam.

Május elsején megnyílik Nagyvárad
legszébb kirádló helye,

a Borsy-kert.

Reggelig nyitva,

szolid polgári árak, állandóan változatos
fleckenek, kitűnő saját termésű fajborok,
figyelmes kiszolgálás, szálalék nincs.
Külön termék bankettek részére.

Autójárat 4 sze- Szives pártfogást kér
melynél 10 lei
személyenként. **a tulajdonos.**

patia hajó. Ezek közül a következők neveit
tudja: Szónyi József Eleds, Ambrózy Imre fő-
hadnagy, Sárkány János hadnagy, Sárközy
Lajos (talán váradi), Derecskey Márton.

Itthon.

Nem tudtak a trianoni határokról. 1915
óta levelet nem kaptak.

— Nagy meglepetéssel értesültünk az új
határokról, amit vasutasok és utasok beszéltek
el nekünk. Pénzünk kevés volt, a hajón mint
munkások jöttünk. Egy lei nélkül érkezünk
Kolozsvárra, ahol valósággal valamennyien
szétszaladtunk.

Szabó János elmondja, hogy leírja szenve-
déseit s azoknak neveit, akikre emlékszik,
hogy elhaltak, vagy életben vannak és Báránd-
ról elküldi nekünk.

— De most megyek Vostinár főhadnagy
úrhoz, ideadja irataimat s indulok haza, Szent
Jánoson át Bárándra a szüleihez.

Azt sem tudja élnék-e vagy sem.

A román-magyar kereskedelmi egyezmény miatt felzudultak a magyar érdekeltségek

Budapestről jelentik: A Pesti Napló érte-
sítése szerint a magyar erdőbirtokosok és fa-
kereskedők, nemkülönben pedig a fogyasztó-
közönség körében nagy nyugtalanságot keltett
a magyar—román kereskedelmi szerződésnek
egy különös intézkedése. Ebben tudniillik a
Magyarország határában belőli fakereskedelmre
is megszorítást tettek, azt mondván ki, hogy a
Tiszántulra — beleértve Szegedet is, — egy
vagon magyar tűzifát csak két vagon román
tűzifa beengedése ellenében szabad szállítani.

Ilyenformán a MÁV igazgatóságának ren-
delkezése szerint a Szolnok—nyiregyházi vo-
nalon tűzifát csak szállítási igazolvánnyal le-
het feladni. Az igazolványt a földművelésügyi
minisztérium adja ki, ahol azonban erre nézve
még nem történt intézkedés.

A magyar erdőbirtokosok és fakereskedők
üzleti érdekeiket féltik a román konkurrenciá-
tól, viszont a közönség pedig attól tart, hogy
ezenkívül a román tűzifa önkényes áralakulásá-
nak lesz alávetve. Az erdőbirtokosok és fake-
reskedők szövetsége ezért távirati felterjesztést
juttatott el a miniszterelnökhöz, amely szerint
„Magyarország egy részének fakereskedelmileg
Romániához csatolása” példa nélkül áll az
egész világon. Bukás szélére juttatja a magyar
fatermelést és fakereskedelmet. Tiltakoznak ez
ellen és a magyar tűzifának a Tiszától keletre
eső területekre is szabad szállítási jogot kí-
válnak.

VENEZIA-ban

„BUDAPEST” ex MARGHERITA

pensió és szálloda:

Egyedüli magyar ház, magyar konyha, szép kilátás, folyó víz, fürdő, radio. A Szt. Márk-térről két perc gyalog 10 lépésre, kanálison jobbra, a H. Bauer Grünwald bejáratától. Pensió már 30 litrától. Minden valutában. Tulajdonos: Tóth Gyula.

Nagyvárad
idulási helye,

ert.

változatos
fajborok,
ék nincs.
észére.

fogást kér
donos.

ezők neveit
Imre fő-
Sárközy
árton.

Itthon.
okról. 1915

ültünk az új
ok beszéltek
hajón mint
érkeztünk
alamennyien

írja szenved-
emlékszik,
és Báránd.

főhadnagy
haza, Szent
sem.

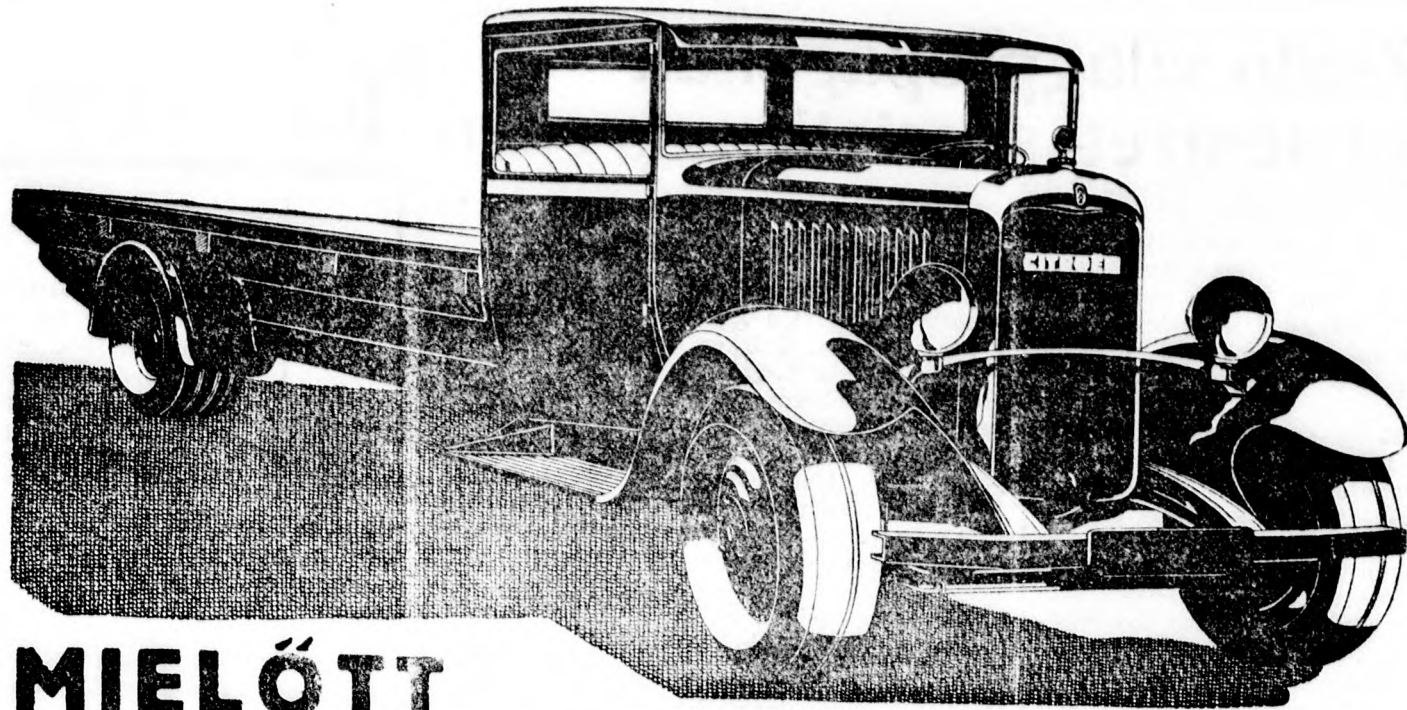
zmény
magyar

Napló érte-
kosok és fa-
a fogyasztó-
ságot kellett
szerződésnek
udmállik a
reskedelmre
ki, hogy a
is, — egy
agon román
szállítani.
ágának ren-
gyházaival vo-
lvánnyal le-
művelésügyi
erre nézve

kereskedők
nkurrenciá-
l tart, hogy
áralakulása-
ok és fake-
elterjesztést
nely szerint
kedelmileg
kül áll az
a magyar
akoznak ez
ától keletre
i jogot ki-

ERITA

a, szép ki-
Márk-tértől
jobbra, a
már 30 li-
th Gyula.

MIELŐTT TEHERAUTÓT VÁSÁROLNA...

Jusson eszébe, hogy a járműveknél az erős szerkezet éppen olyan fontos, mint az embernél az egészség.

A 2-2½ TONNÁS

CITROËNI

teherautó a lehető legerősebb szerkezetű, mert:

A LEGSZILÁRDABB ALVÁZA van, számos keresztvassal, minek következtében a szerkezet lazulása ki van zárva.

A HATALMAS ÉS LÜKTETŐ MOTOR a legszilidabban beszerelve, amelynek kissé emelkedett fordulatszámja a legjobb garancia a tartósságot és kifogástalan használhatóságot illetőleg.

EGYSZERŰ ÉS HALADÓAN MŰKÖDŐ KAPCSOLO, amely kizárja a lökéseket, amik a sebességváltót idő előtt megölik.

A LEHETŐ LEGERŐSEBB ÉS LEGTARTÓSABB DIFFERENCIÁLTENGYEL.

ELPUSZTITHATATLAN, 4 SEBESSÉGRE BEÁLLÍTHATÓ SEBESSÉGVÁLTÓ, amelynek különös gondval és pontossággal konstruált volta biztosítja hosszú életét.

M20

Vezérképviselő Románia részére:

SOCIÉTÉ GÉNÉRALE POUR L'ÉTRANGER S. A.

AUTOGARAJUL "CICLOP"

București I, Bd. Take Ionescu 8, Tel. 213/97

Dohányért vásárolnak hajót a bolgárok

Szófiából jelentik: Még be sem fejlődtek a Bulgária és Németország között folyó tárgyalások, amelyek arra vonatkoznak, hogy Németország vasúti anyagot szállít Bulgáriának dohány ellenében, már is egy új hasonló szerződés terve merült fel. A főleg hivatalos jellegű bolgár hajózási társaság már régóta szeretné megnövelni négy hajóból álló hajóparkját. A hajózási társaság, 2-3 gőzhajót szeretne vásárolni, amelyekre igen nagy szükség van, hogy a bolgár külkereskedelmi forgalmat

lebonyolíthassák a Földközi-tengeren. A hajóvásárlás igen kedvező időpontra esik, mivel különböző országok kikötőiben rengeteg hajó hever kihasználatlanul, úgy, hogy a bolgárok olcsó áron juthatnak új hajókhoz. A bolgár pénzügyminiszter azonban nem adott devizát a vásárlásra és így a hajózási társaság kénytelen volt a legesélyesebb angol, német, holland és japán ajánlatokat elutasítani. Most azután arról van szó, hogy a bolgár hajózási társaság a dohány-kivétel árán fejeben kap néhány hajót Németor-

szágtól. A hajóvásárlás körül különben má vagy két év óta folyik a háboruszkodás a vár nai hajózási társaság és a szófiai pénzügyminiszterium között és az egész dolog különben jellemző arra az averzióra, amivel a bolgár nép, szinte közmondásosan viselkedik a hajózás és a tengeri kereskedelemmel szemben. A bolgár közmondás ugyanis azt tartja, hogy az ember nem megy olyan fára, amelynek nincs gyökere.

MINDEN előfizetőnknek, aki az Erdélyi Lapok számára egy új, legalább egy negyedévi díjat előre kifizető előfizetőt szerez, ajándékkönyvet adunk.

Zsidó világpropaganda a német nemzeti szocializmus ellen

Ezen a címen foglalkozik a *Schönere Zukunft*, az ifjú német katolikusok világszerte elterjedt tekintélyes közlönyének április 9-iki számában a bécsi *Uhlhorn* Gergely nagyon érdekes összefoglaló cikkben a legújabb németországi eseményekkel, amelyeket a magyarországi sajtó nagy része is célzatos beállítással tárgyalt.

„A német nemzeti szocializmus győzelme után, — írja — amely mozgalom éles antiszemitizmusának tudvalevőleg sok tömegsikeret köszönhet, valóban történtek felelőtlen elemek részéről „magánakciók” zsidók és zsidó üzletek ellen: egyes zsidó nagyruházakat és egység-áru-üzleteket egy időre bezárásra kényszerítettek, néhány zsidót bántalmaztak stb. Rosszabb dolog senkivel sem történt. De ezek az aránylag jelentéktelen indítókok elegendők voltak arra, hogy a világban olyan hazugság- és borzalompropagandát szítsanak, amelyet csak a világháború gyűlöletpropagandájával lehet összehasonlítani. Anglia és az Egyesült Államok vezető sajtója, amely tudvalevőleg a leg-erősebb zsidó befolyás alatt áll, a legrettenetesebb állításokat hozta: ezek szerint zsidó temetőket megcsönkített zsidó hullákat találtak, a berlini Landwehr-csatorna naponként „meggyilkolt zsidók véréből vöröslött”, zsidó leányokat állítólag erőszakkal összereteltek nyilvános tereken és megbecstelenítették őket, valóságos progromokat rendeztek, zsidókat megkínzóztak, zsinagógákat feldúltak, zsidó üzleteket leromboltak és így tovább.”

A szerző részletesen sorolja fel azokat a különféle külföldi sajtóorgánumokat, amelyek ebben a hajszában résztvettek, majd így folytatja: „Németországból való intellektuális zsidók, akik „elutaztak” külföldre, semmit sem találtak abban, hogy résztvegyenek a Németország ellen való propagandahadjáratban, közöttük Feuchtwanger, Einstein és természetesen Emil Ludwig-Chon úr, aki az egyik amerikai lapban a zsidó nagytőkének Németországgal szemben való beavatkozásával és különösen az Angol Bank pénzügyi hadjáratával fenyegetőzött! Ez a fenyegetés egyáltalában nem olyan fantasztikus, mint aminőnek az első pillanatra látszik. Aki csak némiképpen is ismeri a zsidó befolyás hatókörét a nemzetközi nagytőke terén, nem fogja lebecsülni. Hiszen a világsajtó hadjárat Németország ellen valószínűleg csak része az átfogóbb haditerveknek, amelyhez mindenekelőtt zsidó szervezeteknek az a terve is tartozik, hogy világbojkottot létesítsenek Németország ellen. Anglia és az Egyesült Államok a kiinduló középpontjai ennek a már megkezdődő bojkottmozgalomnak.”

Nagyon érdekes, a napisajtóból már nagy részt ismert részleteket mond el ebből a bojkottmozgalomból, amely még Egyiptomra, Marokkóra és Tuniszra is kiterjedt, majd így folytatja:

„A szociálista *Daily Herald* tehát nem tévedett, amikor „Németország ellen irányuló zsidó világbojkott”-ról ír és a *Daily Express* nem messze jár az igazságtól, mikor ezt a szenzációs címfelírást használja: „Juda hadat üzen Németországnak”. „Egész Izrael haraggal támad fel a zsidókra irányított német támadás ellen” írja még többek között a *Daily Express*, amely különben azt is állítja, hogy a zsidó bojkott veszélyezteti a német tengeri kereskedelmet.”

A zsidó hangok tehát, hogy Németország ellen világbojkottot szervezzenek, komolyan

veendő veszedelmet jelentenek — folytatja tovább *Uhlhorn* és elmondja, hogy a német kormány kétségbeesetten értékelve a zsidóság nemzetközi zsidóság hatalmát, több hivatalos nyilatkozattal válaszolt a külföldi sajtó borzalompropagandájára. Érdekes, hogy *Neurath* külügyminiszter szükségesnek tartotta egy O'Connell bostoni biboros érsekhez intézett táviratban is megoáfolni a németországi borzalmakról szóló híreket, mert a sajtóban olyan hírek jöttek, hogy Amerikában a katolikus papság képviselői hivatalosan részt fognak venni az állítólagos németországi progromok ellen szóló tömegtiltkozógyűléseken. A hivatalos német nyilatkozatokhoz és helyreigazításokhoz egy sereg német zsidó szervezet is csatlakozott. Valószínűleg az a félelem indította őket erre, hogy a világzsidóság borzalom- és bojkottpropagandájára megtorlásul Németországban tényleg kitörhet az állítólagos zsidóüldözés, — mint ahogy meg is történtek az előkészületek arra, hogy bojkottra bojkottal feleljenek és ezzel az egész német zsidóságot sújtsák.

Ezeknek a tényeknek az előadása után a cikk a következő nagyon érdekes megállapításokkal végződik:

„A nemzetközi zsidóságnak Németország ellen irányuló hazugság- és bojkottpropagandája természetesen elítélendő; az erőlyes védelem szükséges és üdvös; ám talán nem lett volna olyan radikális, mint ma, ha régebbi kormányzatok Németországban a zsidókérdésnek idejében több tényleges figyelmet szenteltek volna. De ne mulasszuk el azt sem, hogy az utóbbi hetek eseményeiből tanuljunk. Ez elsősorban a katolikusokra vonatkozik. A világzsidóság óriási hatalma elsősorban a nagysajtó és ezzel együtt a közvélemény fölött való uralmán nyugszik. Ha a katolikusok a zsidó sajtóhatalomnak csak egy töredékével

MAGYAR Uriasszonyok Lapja

Legszébb kivitelű szépirodalmi és művészeti folyóirat. Modern kézimunka, divat és gyermeklap-melléklettel. Színház, társaság, zene, kozmetika és háztartási rovatokkal. Megjelenik havonta háromszor. — Megrendelhető és mutatványszámot küld **Török János** Oradea, postafiók 47. Viszonteladók kerestetnek.

rendelkeztek volna, úgy nem történhetett volna meg az, amit a *Deutsche Allgemeine Zeitung* — közismerten nem katolikus organum — március 28-án megállapított: „Midőn nemrégiben Spanyolországban megbuktatták a királyt, a forradalmárok palotáikat és kolostorokat égették fel, a szerzetesrendeket kifosztották, bántalmazták papokat, nemeseket és „kapitalistákat”, templomokat és emlékműveket pusztítottak el. Ezekről a borzalmakról szóló híreket azonban az egész civilizált emberiség felülmulhatatlan közönnnyel fogadta. A legkisebb kilengés is Németországban a külföldi lapok címlapjain jelenik meg és „tömeggyilkossággá” fujják fel azokat”. Ugyanígy történt tudvalevőleg a vörös mexikói keresztényüldözésnél és nem igen másként a bolsevista borzalmaknál. Ezeknél a tényeknél semmiféle bizonyíthatja világosabban, hogy hatalmas világsajtó megteremtése ma jóformán életkérdés a katolicizmus számára! Ha volna ilyen katolikus világsajtó és ha mindenekelőtt volna valóban katolikus szolidaritás, amelyet a zsidóval össze lehetne hasonlítani és amely lehetővé tenné a katolikus világbojkottot a hit ellenségeivel szemben, úgy a jövőben keresztényüldözések éppen olyan lehetetlenek lennének, mint ma zsidóüldözések azok lettek.”

SZEDŐI ÉS FEJFÁJÁS
LÁTÁSI ZAVAROK FÜLZUGAS
SÁPADT ARC EBÉDUTÁNI BÁGYADÁS
FÁJDALMAS EMÉSZTÉS RENDETLEN SZIV MŰKÖDÉS
GÖRCSÖK HIDEG LÁBAK

AZ ÉRELMEZSESEDÉS JELEI.

Senki jól tudja, hogy az érlemezseedés nem egyéb, mint előrehaladt elváltozása a véredényeknek, melyek által valamely folyadék (meggel telített vér) folytonos érintése marja úgyhogy megmerevednek és törékennyé válnak. E betegség könnyen a sokkal veszedelmesebb agyvérzéshez máj- és vesemirigy-sorvadáshoz vezet. A legerélyesebben meg kell ezt előzni! Tisztítsák meg vérüket a rontó mérgektől és főként a mindennel veszélyesebb húgysavtól! Mibelyi véredények megszabadulnak a rontó, savanyú anyagokról, újból visszanyerik hajlékonyságukat és ruganyosságukat. E csoda beteljesüléséhez elegendő egy alapos URODONAL kúra, mely az érlemezseedés legsajátosabb különleges ellenszere, amint ezt Dr. Legierot, az algiri tudományvetem hírneves professzora és phvschologia-spezialistája kutató kísérletei alapján megállapította.

URODONAL
megelőzi az érlemezseedést

Gyógyszerház és drogeriák árualja

A Gazdasági Kamara által előírt hivatalos formájú **Órlési bizonylatok** (Adeverinta)

1 blokk 100 perforált lappal: 40 lei, valamint ugyanott az előírások és szákokra ragasztandó «Eticheta» 1000 drb 150 lei. Kapható a **Szent László-nyomda r.-i.**-nél Oradea - Nagyvárad, Str. Regele Carol II. No. 5.

Lapja

szépirodalmi
rat. Modern
gyermeklap-
z, társaság,
s háztartási
nik havonta
endelhető és
ild **Török**
ostafiók 47.
etek.

énhetett volna
eine Zeitung
organum —
Midőn nem-
uktatták a ki-
és kolostoro-
ket kifosztot-
éseket és „ka-
emlékműveket
lmakról szóló
ilt emberiség
dta. A legki-
a külföldi la-
tómeggyilkos-
tanígy történt
eresztényüldö-
olsevista bor-
el semmisen
hatalmas vi-
nán életkérdés
na ilyen kato-
kelőtt volna
helyet a zsidó-
amely lehető-
ot a hit ellen-
n keresztény-
ek lennének
ltek“.

A telefon a modern élet nélkülöz- hetetlen kelléke

A hogy egy elegáns negyedben, egy szép házban való lakás emeli a társadalmi pozíciót, éppen úgy emeli szociális tekintélyét az ha telefonja van valakinek.

A telefon lehetővé teszi barátainak, hogy Önnel állandó érintkezésben legyenek, akkor beszélhessenek, amikor kívánnak. Lehetővé teszi találkozási megbeszélését, amikor erre szükség van. Lehetővé teszi apró figyelmességeket, így egy beteg barát egészségi állapota felőli kérdezősködést. Közvetiti meghívásait. Egy szóval beszélő közelségbe hozza Önt nemcsak a városban lakó barátjaival, hanem a világ minden zugával.

SOCIETATEA ANONIMĂ ROMÂNĂ DE TELEFOANE

A Premontrei-rend visszaállításának ünnepe

A legrégebbi magyar prépostságról, a Szent István első vértanuról nevezett nagyváradi-hegyfoki prépostságról már 1198-ban történik említés a történelmi lapokon; a legrégebbi oklevele 1209-ből való. E prépostság a többiekkel együtt sok viszontagságon ment keresztül, mígnem II. József császár 1787-ben feloszlatta több szerzetesrenddel együtt.

II. József 1798 febr. 20-án meghalt és nagy erővel indult meg a mozgalom, hogy a szerzetesrendeket visszaállítsák. Már március 20-án *Klotker* Imre premontrei plébános Pecsenteszentmártonban Bihar megye közgyűléséhez folyamodott és kérte a közreműködését a rend visszaállítására. A mozgalom országsszerű megindult és ezt a jászói házilévtárban érdekes adatokban olvashatja az, aki behatóbban akarja azt tanulmányozni.

I. Ferenc király 1802 március 12-én írta alá a visszaállítás oklevelét (a diploma restitutionale), amely 3 rendet: bencés, cisztercita és premontrei rendeket állította vissza ősi jogába. 1801 dec. 15-én Pesten a nádor elnöklése alatt tanácsülés volt, amelyre a premontreiek is meg voltak hívva. A felolvasott királyi leirat kijelenti, „mivel a jelen körülmények közt az ország érdeke azt követeli, hogy az ifjúság nevelése a világiak kezéből kivétel nélkül sem a tudományban, sem az erkölcsökben kielégítő eredménnyel nem működnek; a tanítás és nevelés részben a premontrei rend kezébe tételük.” I. Ferenc t. i. a forradalmi szellemtől nagyon félt. A visszaállítási diploma és a helytartótanács leirata hangsúlyozza a rend hivatását: az ifjúság vallás-erkölcsei nevelését, az istentisztelet gyakorlását, a plébániák és a hites helyek ellátását.

Az eltörleskor 26 tagból állott a rend; ezekből 15-en maradtak életben, akik a visszaállítást megérték. A visszaállítás után az első

prepost *Zasio* András lett, aki 1762 óta a jászóvári premontrei rend tagja, mint jászódebrői plébános kezdte működését, 1776-ban a győri akadémián, 1785-ben az egri liceumban tanár, 1787-ben a pesti egyetemen, amelynek dékánja, majd rektor magnificusa lett. 1802. év április 25-én, *fehérvasárnap* volt az a korszakalkotó nap, amelyen a jászó-premontrei rend hivatalosan megkezdte az új életét. *Szanyi* Ferenc roznói püspökkel vonultak be a díszes jászói székesegyházba; a püspök felolvastatta a királyi kéziratot, amely a rendet visszaállítja, majd a prépostnak szóló adománylevelet és beszédet intézett hozzá; utána a püspök a stallumába vezette az új prépostot és a rendtársakhoz fordult, akiket az új atyjuk iránt való engedelmségre buzdított.

Ezen *fehérvasárnapon* történt visszaállítás emlékére a premontrei templomban reggel 7 órától este fél 8 óráig szentségimádás lesz. 7, 8, 9, 10, fél 11 és 11 órakor szentmisék; reggel 7 és 9 órai szentmisék alatt és este fél 7 órakor rövid szentbeszéd; ez utóbbi után

litánia, Te Deum és áldás.

Itt említjük meg, hogy a premontrei templomban *április 30-án este 7 órakor kezdődik a májusi ájtatosság. Vasár- és ünnepek este 7 órakor, hétköznapokon este fél 8 óra lesz az ájtatosság és mindennap lezár a szentbeszéd, vagy elmélkedés.*

A nyelvvizsga piski áldozatal. Déva. Saját tud. A piski vasuti műhely munkásait is nyelvvizsgára állították. A kezi munkások közül egyelőre négyet bocsátanak el véglegesen máriól-holnapra és pedig a következőket: *Varga* Ferenc 12 évi szolgálattal és 2 gyermekkel, *Gocz* Imre 22 évi szolgálattal és 2 gyermekkel, *Székely* Lajos 15 évi szolgálattal és 3 gyermekkel és *Peller* Péter 27 évi szolgálattal és 2 gyermekkel. A fűtőházban állítólag hasonló sors vár további nyolc szakmunkásra s az alkenyéri kutmesterre is, aki szintén már hosszú idő óta végzi felelős munkáját.

Telefon 5-84.

**Építésszek,
asztalosok
és építetők
figyelmébe**

**COMERTUL
LEMNULUI
S. A. CLUJ**

Telefon 5-84.

**Oradea, Piața Mihai
Viteazul (Nagyplac)
Aruraktár mögött!
Ujonnan megnyílt
iatelepén**

mindennemű, saját gyárainkban termelt építési faanyagok és asztalosárak, minden méretben és minőségben a legjutányosabb áron kaphatók. Tekintettel saját termelésű áruinkra s mivel nem vagyunk viszonteladók, árainkkal senki sem versenyezhet.

Szerkesztői üzenet

Dr. E. E., Kolozsvár. Zsidóságára hivatkozással lemondott lapunk előfizetéséről a néhai Bary József vizsgálóbíró emlékiratából közzétett részlet miatt: tudomásul vettük. Keresztény hűsvétra, megbocsátásra, szeretetre, evangéliumi tanításokra vonatkozó — sokhelyt téves — megjegyzéseire az a válaszuk, hogy engedje meg nekünk, de azokat mi mégiscsak jobban ismerjük, tudjuk.

Levelében azonban elfelejtkeztek rátérni arra, hogyha a zsidóságnak olyan fájdalmas a tiszaezlári per: miért tartják felszínén állandóan ötven év óta a zsidó lapok? Az elmúlt felszázad alatt egyetlen egy keresztény ujságban sem olvasható. Ön egy sort se többé Tiszaezlárról. Igaz: az *Uj Kelet* kimondott zsidósághoz hasonló keresztény napilap fehér holló volt mindig a régi Magyarország területén. A zsidóság nemcsak hegemonizálta, de tökéletesen uralta a magyar ujságírást és befolyásolta minden téren és minden tekintetben az ország közéletét. Ez így van Magyarországon és Erdélyben, nagyrésztben ma is. És áttörhetetlen falaxot alkotott bármivel és bárkivel szemben, ha zsidó érdekeket kellett megvédeni. Saját szempontjából jogsan, hibájával fel nem róható.

De tisztelt dr. E. E. úgyanez a zsidó sajtó eleve nitette fel s tartotta felszínén felszázad óta csaknem minden évben egy-egy cikkel a tiszaezlári pert és nem hagyta letörölni az emlékeztéről!

Ismerve a zsidóság céltudatosságát, bizonyára tudták az okát is, hogy miért?!

Eötvös Károly húsz év múlva megírja a *Nagy Pert*. És sem Bary József vizsgálóbíró, sem a kir. ügyész, sem Farkas Gábor eszlári falusi bíró, a józan, korrekt magyar kisgazdának ez a prototípusa, nem álltak elő a hivatalosan felvett jegyzőkönyvek tömegével, hogy megtépett becsületük s a vérvád meséjével bemocskolt intelligenciájuk védelmére kelljenek és bebizonyítsák azt, hogy húsz év után Eötvös képzeletében azzá a regényes mesévé alakult a szürke gyilkossági vád, amivé a lídercegekben és boszorkányokban hívó egyszerű falusi vénasszonyok, de főképpen a hitsorsosok védelmére odaszaladt pesti ujságírók tendenciózusan alakították. A magyar judicatura nem ismer vérdát és Tiszaezláron csak egy eltűnt és soha elő került gyermekleány nyomozása s a tanuk an felmerült gyilkossági vád tisztázásáról.

Ös könyvét rég fedi a könyvtárak pora. eszlári pörre pedig még az egykoruak sem kezdenék, ha a zsidó ujságok folyton ki nem kaparnák sírjából. Minden évben. Aktualitás: ha meghal valaki a szereplők közül. De nem kell hozzá aktualitás se. Legutóbb a pesti Magyarország hozott regényt: *A tiszaezlári Solymosi Eszter* címmel. Átvette egyik nagyváradi lap s most hozzá a 130-ik folytatását. Az alakok rajzában, aki zsidó, mind okos, ragyogó, vagy minden emberi szánalomra érdemes. A keresztények ezeknek elmentéi. A magyar barbárság kijegecsítése ez a könyv is — mondotta nekünk egyik olvasónk.

Ki tiltakozott a zsidóság közül az ilyen írásk ellen?

Ki említette fel, hogy ezek az írka-firkák csak arra alkalmasak, hogy belső ellenszenvet váltsanak ki, esetleg nemcsak a zsidók részéről. Ezek a folyton fel-fel bukkanó cikkek a vizsgálóbíró Bary József személyét olyan sötét színben állítják be, amely kettészakította Pesten élő családja türelmét és adott impulzust arra, hogy íróasztala fiókjából elővegyék a pör igazi történetének leírását.

A család jogos védekezése ez az ellen a folytonos háború ellen, amit a nagyváradi temetőben nyugvó Bary József halála után becsülete ellen indítottak. Elvégre is ki volt az a Bary József?

A magyar királyi törvényszék elnöke lett abból a fiatal, tehetséges vizsgálóbíróból, akire a tiszaezlári pör annakidején véletlenül esett. Később, haláláig, a református egyházkerület főgondnoka. Tehát az egyik legszebb társadalmi pozíciót töltötte be, a magas hivatali állás mellett. És amikor öt bármilyen kellemetlen színezetbe állítják be, ugyanakkor vele egy nagy társadalmi réteget is bántanak meg. Lehet-e ilyen magas rangba emelkedett embert 50 éven át meghurcolni? És nem szabad ellene védekezni még a családjának se?! S ha most a család kiadja az egykori jegyzetek, jegyzőkönyvek, iratok alapján Bary Józsefnek emlékiratait, mintegy védekezésül a zsidó sajtó támadásával szemben s akad egy ujság, amely egy részletet leköszöl belőle, ez már a vérvád feltámasztása? Azé a vérvádé, ami nem is volt soha! Ha a nép száján el is indult a vérvád meséje, a falun túl nem jut, ha a zsidó sajtó nem kapja fel, nem csinál belőle nagy hűhót, csak azért, hogy védelmére kelljen egy gyanúba jutott zsidó családnak. De éppen ezzel a nagy lármával, amit a világsajtóban csaptak, akadályozták meg talán az igazság teljes felderítését s adtak a fantáziának óriási teret, váltottak ki sok dacot és ellenszenvet. Ha a zsidó sajtó ötven év után is nem lobogtatja folyton Tiszaezlárt, a Bary írásai sohasem kerülnek napvilágra. És ezek az írások a legtökéletesebb tárgyilagossággal mutatják ki, hogy soha senki sem hitt a vérvádban, a bíróság csak az igazságot kereste.

Egyes erdélyi zsidó ujságok támadást intéztek ellenünk a Bary cikk megjelenése miatt. Reájuk jellemzően át akarják terelni újra a vérvád meséjére a figyelmet, mindig olyasmire, amire mi nem gondolunk. Most is, mint 50 év előtt, mindenkit kérdőre akarnak vonni, de őket senki sem vonhatja kérdőre! Ők írhatnak amit tetszik, de keresztény nem szólhat hozzá! Ha elvi harcot folytatnak, rendben van. De mint rendes szokásuk, a személyeskedés piszkosságával fordulnak ellenük. Éppen ezért nekik nem is válaszolunk s ezzel a szerkesztői üzenettel el is intéztük ezt az ügyet egyszer s mindenkorra!

Belekeverik ezt a kérdést is a zsidó világbojkottba, holott akkor jeleztük a Bary könyv megjelenését, amikor Hitler kancellárságáról még szó sem volt.

Egykor csaknem hasonló modorban támadta a zsidó sajtó Mussolinét — de elment Emil Ludwig, hogy könyvet írjon róla (persze olyan modorban, hogy az első személy ő, Emil Ludwig volt benne). És fogja még keresni Emil Ludwig az utakat Hitlerhez is, hogy könyvben dicőítse, mint ahogy tömegével vannak már is Németországban Hitlerista zsidók! A zsidó világbojkott hatásának értékének fokmérője az, hogy a márka nem esik!

Egyik lap, amelyik támadja lapunk főszerkesztőjét, azzal kezdi, hogy előbb az egekig magasztalja multját — azt a multat, amit akkor hasonló pökhendi, fölényes modorban támadott. Egységbontónak, hazaárulónak nevezte s együttfutja főszerkesztőnk ellenfeleivel a kigyókövet.

Ön, ügyvéd úr, zsidóságával nem tartja összeférhetőnek, hogy lapunk előfizetője legyen. Tudomásul vettük. De mint jogász, vegye tudomásul Ön is, hogy amilyen jogon a vérvád meséjét felszínén tartja a zsidó sajtó kiszínezetten írt regények, riportok alakjában, éppen olyan jogon terítheti az olvasók elé az igazságot az a könyv, amit az elfogulatlan, magas jogászai tudással és érzéssel egy törvényszéki elnök írt a kezei között levő adatok, bizonyítékok alapján. És ha az Önök meséinek van olvasója — lesz olvasója a Bary igazságainak is! P. Gy.

Különleges **Rózsafajok**, díszbokrok, fenyv-félék, kúszónövények és mindenféle virágtövek nagy választékban a

VIKTORIA

műkertészetben,

Oradea, Piaja Creanga No. 14.

**Felkérjük
t. előfizetőinket,**

hogy az esetleges címváltozásokat a zavartalan kézbesítés érdekében lehetőleg 3 nappal előbb bejelenteni szíveskedjenek.

A magyar kertek alján...

Ez itt Bihar... Hullámzó buzatáblák mentén éhes parasztok bandukolnak s, ahol a vonat zakatolva száguld, a földvár táján ősök csontja porlad.

Ez itt Bihar... A vonat ablakából fáradt fia most búcsút int a tájnak... A vonat visz... De jó lesz messze menni, itt már a csók s a virágok is fájnak.

... Virág és csók, mit idegen legények szakítanak a magyar kertek alján, ahol ezer év rózsalugasában virult, virágzott s hervad most a fajtám...

...A vonat visz... A vonat ablakából fáradt fia most búcsút int a tájnak...

... Buzatáblák lengenek a szélben, a szemhatáron parasztok kaszálnak...

A rétre himes, tarka keszkenőket teregettek szerelmes legény-álmok... (... A lányról virradóra hírül vitték, hogy oltár elé idegennel állott...)

...A vonat visz... a kéklő messzeségből kéken bomlik a szőlődomdok lánc... (...A magyar szüret járta Érmelléken, más legények perdülnek most a táncra...)

Fordul a táj... a vonat ablakából apró házakra nyílik a tekintet... Virágos kert... A kertben kékruhás lány... Hogy intettem, kacagva visszaintett...

A töltés mögött pöttömnyi legényke — híres betyárok késő unokája — tűnik most fel, pendelyben, karikással és követ dob a vonat ablakára...

...A vonat visz... Bihar veszendő földjén ott áll a tűnő távlatokba veszte a kis magyar, daccal és büszkén, mintha térben s időben soha el nem veszne...!

... Bátor kölyök! Barbár ősöknek sarja, én bízva, büszkén téged ünnepelek, amíg a vonat zengő, acél teste elsuhan sok metropolis mellett...

Béteky László.

IRODALOM

Megjelent „Az Ut” áprilisi száma. A Gyallay Mihály szerkesztésében Nagyváradon megjelenő ifjúsági szépirodalmi folyóiratnak a 4-ik, áprilisi száma jelent meg husvétra, az eddigiekhez hasonlóan szép és választékos tartalommal. Ez alkalommal Kovács Kandíd, a premontrei főgimnázium volt igazgatója tisztelte meg a fiatalságot „Ut a feltámasztás felé” című gyönyörű vezércikkkel. Gyallay Mihály szerkesztő „Evoe Husvét” című szép verse következik a vezércik után. Nagyon sikerült verseket írtak még ebbe a számba: Becker Lilli, Ny. Hodossy Gizella, Szilágyi Ilona, Horváth Imre és Sárközy Gerő. Elbeszéléssel szerepelnek Dévald László és Scheck Mihály. Mind a két elbeszélés igen sikerült alkotása a két fiatal írónak. Soós András: Erdély hatása a modern zenére — című értekezésével igazolja ismert zeneirodalmi képességét és iráskészségét. Dévald László érdekes és pompásan megírt regényét folytatja Az Ut mostani száma, amelyet tartalmas szerkesztői üzenet zár be. A tehetséges, törekvő ifjúságnak erre a szépirodalmi lapjára felhívjuk olvasóink figyelmét s mi is kérjük támogatását, mert megérdemlik és élvezetes olvasmányt nyújtanak. Előfizetési ára egész évre csak 80 lei, félévre 45 lei. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Oradea (Nagyvárad) Petőfi u. 22.

HIREK

Központi szerkesztőség:
Oradea—Nagyvárad, Str. Regele Carol II. 5
Telefon: 27.

Felelősszerkesztő: **Perédi György**

Kolozsvári szerkesztő: **dr. Sulyok István**
Cluj, Piața Unirii 13. — Telefon 802.

1681
április
23

Ágoston Péter halála

Ágoston Péter jezsuita hitszónok és tudós, ugyanabban az évben született, 1616-ban, amelyben a nagy, magyar költő: Zrínyi Miklós. És csodálatosképpen mind a ketten harcokban töltötték életüket: Zrínyi Miklós karddal a kezében, de a történetíró, a költő ihlettségével lelkében harcolt a szebb és jobb magyar időkért. S remek alkotását, a Zrínyiaszt, a tudálékos, verses kónikák porából fel emelte a műeposz költői magasságába. A bünbesüllyedt magyarság lelkének megoáltásáért harcolt, küzdött Ágoston Péter is. A nagytudományú szerzetes Erdélyben született, Szentlélek községben. Korán elkerült a Székelyföldről s a nagyszombati híres kollégiumban lett tanár. Egyháztörténeti művei kiemelkednek nemcsak kora, de a közöletlen utána következő egyházi írók művei közül is, széles perspektívát átfogó hatalmas tudománya révén. Ezenkívül áldozatos működésével is beírta nevét a történelembe. A török hódoltság alatt mint miszcionárius működött igen sok eredménnyel, nem riasztotta vissza sem börtön, sem kínzás, pedig mind a kettőből bőven volt része a törököktől. Vigaszt és enyhülést talált abban, hogy megtehette a szenvedőket és a törökök által elnyomottakat, akinek vigaszt is jelentettek az ő jóságtól és szeretettől áthatott szavai. A nagy koleraépsz idején semmi áldozattól sem riadt vissza, hogy a betegeknek lelkivigaszt és gyógyulást nyújtson. Áldásos életét, mint a nagyszombati Szent Adalbert nevelőintézet igazgatója fejezte be, 1681 április 23-án.

Ne vásároljanak miniszteri arcképeket. Bukarest. Saját tud. A munkaügyi miniszter közli, hogy gyanús egyének az ő állítólagos engedélyével képeket, nyomtatványokat igyekeznek elhelyezni, ő azonban senkinek ilyen engedélyt nem adott.

Halálozás. Maklári Kiss András nyug. táblabíró 79 éves korában Nagyváradon elhunyt. Temetése vasárnap délután 4 órakor lesz az olasz temető Havasi kápolnájából. (Veiszlovits.)

Álhir a Bulgária és Magyarország közötti hadinyagszállításról. Szófiából jelentik: Pénteken az *Universul* című román lap közlése nyomán több külföldi lap is hírt adott egy dunai rejtélyes hajószállítmányról. A hír szerint olasz volt a rejtélyes hajó s ez Bulgárián át a Dunautján hadinyagot szállított Magyarországnak. A bolgár távirati iroda a hírrel kapcsolatban megállapítja, hogy ez teljesen légbőlkapott valótlanosság. A dunai rendes hajózás a téli szünet után egyébként is alig indult meg s ez egymagában véve is elég élesen rávilágít a hír hamis voltára.

Fáj a feje? Orvosától Algosan pasztillát kérjen.

A nagyváradai nyugdíjasoknak az új nyugdíjtervezetről április 28-án d. u. 5 órakor a Kat. Körben ismertető előadást tart **Gyöngyössi István** elnök és **Hegedüs Nándor** képviselő.

Elsőáldozási emléképek,

két nyomással, két színezésben, csinos ízléses kivitelben kaphatók az Erdélyi Lapok kiadóhivatalában. Oradea, Strada Regele Carol 5. A nagyobb méretűek (18×27 cm.), ára 250 lei, a kisebb méretűek (14×23 cm.), ára 2 lei.

A világ a vámháboru állapotában marad

Roosevelt fegyverszünetet indítványoz Franciaország a vámtételek telemelését sürgeti

Londonból jelentik: A *New-York Herald* jelentése szerint **Roosevelt** elnök azt ajánlja majd **MacDonaldnak**, hogy Anglia térjen vissza az aranyalapra.

Párizsból jelentik: A *Le Matin* külön tudósítójának jelentése szerint **Roosevelt** fontos javaslatot tett az angol és francia kormányoknak. Eszerint **Roosevelt** azt kívánja, hogy a világgazdasági konferencia befejezéséig az országok közötti vámforgalomban fegyverszünetet kössenek.

Herriot az *Ile de France* fedlázatán értesült erről a javaslatról. Nyomban kijelentette, hogy az amerikai események után már nem lehet szó vámfegyverszünet létrehozásáról. Francia pénzügyi és gazdasági körökben sürgetik az amerikai árucikkek vámtételeinek felémelését. A francia kormány a szombat délelőtti minisztertanácson frankvédelmi intézkedésekről tárgyalt.

Csak bőre egyéni természetének megfelelő, szakértő által ajánlott szereket használjon!

Milyen a bőre

Zsíros
Pattanásos
Száras
Ráncos
Szenlés
Foltos

Academie Scientifique de Beaute Paris
speciális készítményei, pontos egyéni használati utasítással. Szerek szétküldése egész Romániában. — Levélbeli felvilágosítás (Válaszbélyeg).

I. Várad Oradea, Szilágyi Dezső-u. 4.

Mendelsohn német író tragikus halála. Locarnóból jelentik: Mendelsohn Emanuel Felix német író egy hegyen át a Lago Maggiore mentén gyalogosan Asconába igyekezett, hogy meglátogassa *Remarque*-t. Ugy látszik, eltévesztette az utat, letért az egyenes ösvényről s egy sziklás hegyszakadékba zuhant.

A nagyváradai Magyar Párt kulturális szaksztyálynak ma délelőtt 11 órára hirdetett előadása jövő vasárnapra marad.

Óriási tüzkár a londoni kikötőben. Londonból jelentik: Szombaton hajnalban egy londoni kikötőben hatalmas tűz pusztított. A tűz a Westindia-dokk-negyedben keletkezett s a hatalmas raktárt teljesen elhamvasztotta. A raktárban tárolt 5 millió liter rum elpusztult. A kárt 3 millió angol fontra becsülik. A megállapítás szerint a tűz egy közeli fafelepről csapott át s a rum hatalmas robbanás kíséretében kilométeres távolságokra fröccsent s a gyanútlan járókelők ruháit, testét összeégette.

Crisan György alminiszter nyilatkozata a váradai újságíróknak. Dr. Crisan György alminiszter, Nagyváradra érkezett és hétfőn résztvesz a megyei pártértekezleten. Az újságírók kérdésére a következőkben válaszolt:

— A vasútszaki elbocsátása nem kizárólag az 1932-ben elbukott magyar vasútszaki értekezlet, hanem általános, amennyiben a CFR nagyobbarányú leépítéseket végez. Visszaélésekről nincs tudomásom de az ügyet az újságírók adatai alapján — ígérem — be fogom vizsgálni... Kormányválságról nincs szó. Vaida reorganizálja kormányát és éppen ez mutatja, hogy teljes mértékben élvezi a király bizalmát... Nem igaz, hogy a konverzió a bankok érdekeit szolgálja. Tarján közszégekben éppen most győződtem meg személyesen arról, hogy a konverzióval a földművesek teljes mértékben meg vannak elégedve... Szabadságon lévén, a csernovitzi eseményekről hivatalosan nincs tudomásom, de a hitlerizmus romániai terjedésének nem tulajdonítok nagyobb fontosságot. A szélső jobboldali pártok ott mindig túlsúlyban voltak... A Skoda-ügyről pedig csak annyit mondhatok — fejezte be nyilatkozatát **Crisan** alminiszter, hogy politikusok abban nem lehetnek érdekelve.

Keressék megvételeire igen jó karban levő, lehetőleg FORD márkájú használt, csukott

SPORT-AUTO-t

Ajánlatok: J. M. jeligére e lap kiadóhivatalába küldendők.

Seletzki sofőrje és portása kiadták azok neveit, akikkel gazdájuk érintkezett. Bukarestből jelentik: A katonai vizsgálóbíró tegnap kihallgatta **Seletzki** sofőrjét, aki négy évig volt a Skoda-gyár főképviselőjének szolgálatában. A sofőr értékes tanuvallomásokat tett arról, hogy milyen útjai voltak **Seletzki**-nek, kiket kellett autóján a képviselőt helyiségebe, vagy **Seletzki** lakásához szállítania? A sofőr által megnevezettek a vizsgálat eddigi adataival egybehangzóan bele vannak keveredve a Skoda-ügybe. Kihallgatták **Seletzki** portását is, aki megnevezte azokat a katonai és polgári személyeket, akik gyakran felkeresték **Seletzki**-t és akiket bizonyos diszkrécióval kellett bejelenteni. Különösen értékesek voltak **Seletzki** éjjeli látogatásairól és utjairól szóló vallomások. Ezek, többek között, hatalmas lucullusi lakomákról informálnak, amelyeket **Seletzki** üzletkötényítésének megkönnyebbítésére rendezett.

Hamis hír D'Annunzio és Nobile haláláról. A budapesti péntek délutáni napok után a rádió is leadta, hogy **D'Annunzio**, a nagy olasz költő és **Nobile** tábornok meghaltak. Estére megcáfolták s most nyomozzák, hogy ki csinálta a lapokkal az ízetlen, késői áprilisi tréfát.

Kifosztott fűszerüzlet. Kolozsvár. Saját tud. Szombaton virradóra a pinceablakon át tolvajok hatoltak **Kövendi** fűszeres üzletébe és kifosztották. Csak kistermetű, vagyis gyerekek lehettek a betörők, akik beférhettek a 23 cm. magas pinceablakon. A kár 25 ezer lei.

Ha heveny izületi csúzban, vese- és májkólikában, reumában, érelmeszesedésben szenved, ha javulást vár gonorrhoea, hólyaghurut, prostatitis stb. bajaira, az egyedüli tanács, amely adható: Vegyen Urodonalt.

Megkezdtek a predeáli alagút javítását. Brassó. Saját tud. A CFR 500 munkással megkezdte a predeáli alagút javítási munkálatait. Az ötszáz munkás hármas csoportokban főlváltva dolgozik, megszakítás nélkül úgy, hogy május 15-én már helyreáll a rendes forgalom.

ZÜRICH I ZÁRLAT. Párizs 20.38¹/₄, London 18.15, Newyork 475, Bruxelles 72.22¹/₂, Milánó 26.80, Madrid 44.25, Amsterdam 208, Berlin 118.75, Schilling 55, Szófia 375, Prága 15.42, Varsó 58, Budapest —, Belgrád 700, Bukarest 308.

Szép és díszes kiadások!

ATHENEUM PROPAGANDA KÖNYVEK!

*
Papini: Krisztus története, 520 oldal. Egész vászonkötés — — — 90 lei
Papini: Szent Ágoston. Gyönyörű amateur-kötés — — — 90 lei
Schneider: Néhány óra a bencések között. — — — — — 60 lei
Földi Mihály: Isten országa felé 60 lei

*
Erdélyi Lapok könyvosztálya
Oradea—Nagyvárad, Str. Regele Carol 5

Kávéházakban, vendéglőkben mindenütt kérje az „Erdélyi Lapok”-at.

FILMPALACE MŰSORA:

Ma, vasárnap és holnap hétfőn

Yo-Yokisasszony

Dolly Haas, Willy Forst.

Jön: a Práter csillaga. Előkészületben: TAIFUN. Lengyel Menyhért színműve.

Harminczéves érettségi találkozó. A kolozsvári róm. kat. gimnáziumban 1903-ban végzett iskolatársak ez év július 8-án harminczéves találkozóra gyűlnek össze. A találkozó a gimnázium igazgatósági szobájában délelőtt 10 órakor lesz. Az egykori osztálytársak nevében Ciungán Viktor, tordai pénzügyi tanácsos kéri a még életben lévő osztálytársakat, hogy a találkozón minden körülmények között jelenjenek meg. Felvilágosításokkal szívesen szolgál. címe: Str. Ecaterina Teodorului 6. szám, Torda.

A dollár esése nem érinti a lei aranyfedezetét. Bukarest. Saját tud. A Banca Nationala igazgatótanácsa tegnap délután ülést tartott Anghelescu bankkormányzó elnökele alatt. A tanács vizsgálat tárgyává tette az adósságrendező törvényt és annak gyakorlati alkalmazását a Banca Nationala illető részeiben. Ez alkalommal megállapította a tanács azt is, hogy a dollár értékvesztése semmiben sem érinti a lei aranyfedezetét, mert a román pénz stabilizálása tényleges aranyfedezeten alapul, nem pedig devizákra s a Banca Nationalának birtokában lévő kevés deviza nem dollárban van.

Jégkorszakbeli szobor. A Rajna felső folyásánál levő Reichenbach közelében egy országút építésénél, kutyafejre emlékeztető szobrot találtak a munkások. A müncheni régészeti múzeum kiküldött szakértője megállapította, hogy a tűzközből készült szobor a jégkorszak ősemberének munkája. A rendkívül kemény kőből faragott kutyafej határozott szobrászati értékkel bír és eddig mindössze négy ilyen jégkorszakbeli szobrot találtak a világon.

A romániai zsidó turistákat nem engedték partraszállani Jeruzsálemben. Jeruzsálemből jelentik: Az angol bevándorlási hatóság pénztelenség miatt megtiltotta a pászkutánperekre gőzösön Halifába érkező 123 romániai zsidó turista partraszállását. A jeruzsálemi főrabbi és zsidó egyesületek közbe lépése eredménytelen maradt. A zsidók között emiatt óriási felháborodás uralkodik.

Holyagkő

HUGYHOMOK, KEVÉS VIZELET, HÓLYAGHURUT, VESEZAVAROK azok a betegségek, amelyek az előhaladott koru embereknek fellépnek és gyötör kinok okoznak. PROF. PÁTER HÓLYAG- ÉS VESETEJÁNAK kellő időbeni használata ezeket a zavarokat megszünteti és rövidesen megszűnnek a fájdalmak is. Itt közlünk egy hatóságilag hitelesített nyilatkozatot: „Albrechtsflor, 1927 február. Rendeltem egy nő részére Prof. dr PÁTER-FÉLE HÓLYAG- ÉS VESETEÁT, akire a tea használata csodálatos hatással volt. Évek óta vesebántalmi voltak és sem gyógyszer, sem gyógyhelyek nem használtak, baja olyan súlyos volt, hogy area és teste feldagadt, enni, aludni, dolgozni nem tudott. PROF. dr PÁTER HÓLYAG- ÉS VESETEÁJA megszabadította fájdalmaitól, most már fájdalommentes, enni, aludni és dolgozni tud. A nő neve M. K. itteni lakos. Dicsértessék Páter tanár, a természetbúvár! Sch. J. tanító”. PROF. dr PÁTER HÓLYAG- ÉS VESETEÁJA meggyógyította a gyógyszerárakban és drogériákban azonnal kapható, ahol nem lenne, ott a gyógyszerész kifejezett kívánságra — az eredeti csomagolású teát néhány napon belül beszerzi. Minden eredeti csomagon a feltaláló törvényileg védett fényképe és aláírása látható. Levelezőlap utján a tea „Csillag” gyógyszerár Brasov, Hosszu-utca 5. sz. alatti lerakattól rendelhető.

— **A serdülő ifjuságnak reggel felkeléskor egy-egy kis pohárnyi természetes „Ferenc József” keserűvizet kell adni,** mert gyomor-, bél- és vértisztító hatásának fiúknál és leányoknál igen fontos eredményeket köszönhetünk. A gyermek-klinikákon a **Ferenc József** vizet már a kicsinyek magas szorulásakor kitűnő sikerrel alkalmazzák. A **Ferenc József** keserűvizet gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

Álkuccsos nappali tolvaj. Déva. Saját tud. Zacharie György hátszegi bodegás egy idő óta tapasztalta, hogy pénztárából 100—200 leiek tűnnek el. Mikor már minden ellenőrzést megpróbált, ügyes ötlete jött. Déli záróra után a szemben levő autógépkocsinál lesbe állt. Negyedóra múlva a szomszéd garázsból **Benedek Béla** 21 éves inas teljes biztonsággal, anélkül, hogy körülnézzen, álkuccsal behatolt az üzletbe és a kasszából pénzt vett ki. Az ajtóban a rendőrség várta és letartóztatta. Ugyanígy lopkodta **Schwartz Jakab** üzletét is. Kihallgatása most folyik. Megállapították, hogy egy éve üzi a tolvajlásokat.

Kávéházakban, zsufolt termekben nátha, influenza ellen véd Anacot pasztilla szopogatása.

Őskori város romjait fedezték fel Bécs határában. Bronzkorszakbeli leletre bukkantak a Bécs közelében levő **March**-folyó mentén, ahol történelem előtti korból származó archeológiai emlékeket emeltek ki az ásások során. **Zwerndorf** falu közelében több bronz tört, számos agyagból készült tárgyat, urnákat és primitív fegyvereket találtak, továbbá nagyszámú emberi csontot is és ezekből arra következtetnek, hogy az osztrák fővárosközelében évezredekkel ezelőtt népes ősembertelep lehetett. A bécsi archeológiai intézet anyagi okokból egyelőre nem folytathatja az ásásokat.

Megérkeztek a

szentáldozási
művészies hivitelü képek.

14/21	19 28	26 39	Kongregációkép	26 39
Lei 5.—	10.—	16.—		16.—

továbbá nagy választék imaképekben
Szenkovits Gerónél Cluj 2.
Str. Bucovina 18. (Munkácsy-utca).

A magyarfalás nem erény. Szatmár-ról jelentik: Megírtuk, hogy a szatmári Felső Kereskedelmi Iskolában „Trianoni Halállégió” elnevezés alatt egyesület alakított három iskolai növendék, mire büntügyi eljárás indult az ifjak ellen, akiket előzetes letartóztatásba helyeztek és az ország valamennyi középiskolájából örök időkre kicsaptak. Az ügyben megtartott tárgyaláson megállapítást nyert, hogy az egyesülés azon magyarellenes viselkedésre vezethető vissza, amit **Greco Joan** iskolaigazgató tanúsít állandóan a magyar nemzetiségű diákokkal szemben. Azt is megállapította a törvényszék, hogy az egyesülésnek nem volt semmi komolyabb államfelforgató háttérre és felmentő ítéletet hozott. Az ügyvel kapcsolatban aztán az is kipattant, hogy **Greco Joan** iskolaigazgató **nagyfokú álláshalmozó.** Mert amellett, hogy szép fizetést húz a tanszemélyzet élén, a Kereskedelmi és Iparkamara főtitkára is, — sőt felesége is tanárnői fizetést kap. A kormánypárt helybeli sajtója megmozdult erre, kijelentve, hogy szép a nagy buzgalom: kifelé, de ezt saját magunkkal kell elsősorban: befelé alkalmazni és felhívta az igazgatót álláshalmozó, állami érdekelten viselkedésének tisztázására. **Greco Joan** igazgató ennek következtében igazgatói állását az állam rendelkezésére bocsátja. **Bücszúzásul még három magyar diákot kicsapott,** mert maguk között magyarul beszéltek. Az ügy azonban így sem fog megpihenni. A Kereskedelmi és Iparkamarának kisebbségi tagdíjfitetői ugyanis nem tűrik, hogy alkalmazottjuk „politikát” folytasson hivatalában és ezzel bontsa meg a lelki békét.

SPORT

Legyőzte Ujpest a III. kerület FC-t. Budapestről jelentik: Péntek délután tartották meg a bajnoki mérkőzést, mivel vasárnapra mindkét csapatnak programja van. A III. ker. FC két órával a mérkőzés előtt érkezett meg Bodenbachból (ahol csütörtökön 5:3 (1:1) arányban veszített), de játszania kellett. A csapat játékán meg sem látszott a fáradtság. Végig jól játszott és csak a szerencse mentette meg az Ujpestet a vereségtől. Az első gólt a III. ker. éri el a 40-ik percben Kármán révén. Avar a 44-ik percben egyenlít, míg a győzelmet jelentő gólt Avar a második félidő 33-ik percében rugta. Az Ujpest nagyon megérezte Jávor center hiányát.

Súlyos baleset a montecarlói autóversenyen. Párizsból jelentik: Caracciola Rudolf, a világhírű autóversenyző Montecarlóban a Monaco nagydíjért tartandó verseny tréningje közben autójával egy fának futott és súlyos sérüléseket szenvedett. Combtoréssal, valamint komoly belső zúzódásokkal kórházba szállították.

Az Atlétikai Szövetség közgyűlése Nagyváradon. A nagyvárad Atlétikai Szövetség f. évi április hó 25-én, este 9 órakor rendes évi közgyűlést tart a Kolping Sportegylet str. Alexandri (Teleki-u.) helyiségében, amelyre az affiliált egyesületeket, valamint az érdekelteket tisztelettel meghívjuk. Tárgysorozat: 1. Elnöki beszámoló. 2. Pénztári jelentés. 3. A régi vezetőségnek a felmentés megadása. 4. Az új vezetőség megválasztása. 5. Indítványok. Felhívjuk az egyesületek figyelmét arra, hogy csakis írásos meghatalmazással rendelkező delegátusnak van szavazati joga.

Finn—észt—magyar birkozóverseny Budapesten. Budapestről jelentik: Szombat este veszi kezdetét a három nemzet nagy érdeklődéssel várt viadala. Szombat este az észt—magyar, vasárnap az észt—finn, míg hétfőn a finn—magyar viadalt bonyolítják le. A három nemzet résztvevői (észt, finn, magyar sorrendben) a következők: **Légsúly:** E. Sikk, V. Pertinen, Zombori Odón (Európa-bajnok), **Pehelysúly:** F. Piitsep (olimp. bajnok), V. Pitlajamäki (olimp. bajnok), Ferenc. **Könnyűsúly:** V. Vähi (olimp. bajnok), A. Reini (Európa-bajnok), Kárpáti (Európa-bajnok). **Középsúly:** K. Kusnetz (Európa-bajnok), N. Nordling (Európa-bajnok), Finyák). **Nagyközsúly:** K. Kullisaar, E. Wecksten, Tunyoghly (kétszeres Európa-bajnok). **Kisnehézsúly:** O. Luiga, W. Kokkinen (kétszeres olimp. és négyszeres Európa-bajnok), Papp László dr (Európa-bajnok), **Nehézsúly:** O. Wikkberg, Nyemetä, Badó (Európa-bajnok).

Vasárnapi sportprogram:

NAGYVÁRAD. D. e. 10 órakor a Rhédeypályán: Törekvés—Kolping, kerületi bajnoki. **Biró: Pop Valér.** D. u. 4 órai kezdettel III. kerület FC—Crisana, nemzetközi mérkőzés. Nagyvárad nem is marad tehát annyira hátra nemzetközi mérkőzések rendezésében.

NAGYSZALONTA. NSC—CFR (Nagyvárad), kerületi bajnoki. **Biró: Vancu Péter.**

SZATMÁR. Kolping—Phoenix CSB (Nagybánya), barátságos. **Biró: Rosenberg Mór.** Nagy érdeklődéssel várják a másodosztályú és az elsőosztályú valószínű bajnokok összecsapását.

NAGYBÁNYA. Tricolor—Viktoria (Nagykároly), bajnoki. **Biró: Welser Jenő.**

BUKAREST. Unirea Tricolor—NAC (Nagyvárad), nemzeti bajnoki. A legnagyobb érdeklődéssel várt mérkőzés. A NAC az idén még veretlen, reméljük, most is győzni fog. Előzőleg Juventus—Macabi barátságos.

BRASSÓ. Brasovia—TMTE (Temesvár), nemzeti bajnoki.

ARAD. Gloria CFR—CFR (Bukarest), nemzeti bajnoki. Erős kihívással lesz az A) csoport helyezésére.

KOLOZSVÁR. Romania—Tricolor (Ploesti) nemzeti bajnoki. Valószínűleg a Tricolor győz.

SZÍNHÁZ

HETI MŰSOR:

Bukarest: (Jódi K. Magyar Színháza)

JÓDY KÁROLY SZINTARSULATA BUKARESTBEN. Zsufolt házak és hatalmas sikerrel játszották húsvétkor a *Viktória, Mosoly országa* és az *Emmy* című operetteket. Az előadásoknak külön szenzációja volt *Tamássy Eugénia* vendégprimadonna fellépte. A kezdet nehézségein túl esve a társulat, a legszebb sikereket aratja napról-napra és lelkes közönség előtt pergő előadásokat produkálnak.

Vasárnap délután 5 órakor: *Viktória*, operett.

Vasárnap délután 6 órakor: *Ezerjő*, operett.

Vasárnap este 9 órakor *Tamássy Eugénia fellépésével: Pillangó*, operett.

Hétfőn: *Irja hadnagy*, vígjáték.

Kedden: *Irja hadnagy*, vígjáték.

Szerdán *Tamássy Eugénia felléptével: Haray rózsája*, operett.

Csütörtökön *Tamássy Eugénia felléptével: Haray rózsája*, operett.

Nagyvárad:

(A Katolikus Körben).

Borcsa Amerikába, megy szombaton. A Vigszínpad szombaton délután fél 5 órakor a legsikerültebb *Zerkovitz* operettet játssza 7, 10, 13, 18 leies olcsó helyárrakkal. Gyermeknek, Borcsa néni tökmagot osztogat a nézőtérben, ott legyenek. Jegyeket a Katolikus Körpénztáránál délelőtt 10—1 és délután 4—7-ig lehet mindennap előreváltani.

Szombaton este Színházbarát előadás. Csökos regiment, a legbűbajosabb katona operett van műsoron este 9 órai kezdettel. Az operett szerepeit a társulat legjobb erői játsszák. Színházbarátoknak 20 százalékos kedvezmény.

Zsákbamaczka, diadalmas sikerű operett, vasárnap délután 5 órakor olcsó helyárrakkal. Legolcsóbb 7, legdrágább 18 lei.

Gül Baba vasárnap 6 órakor mérsékelt helyárrakkal. Huszka Jenő bűbajos operettjét eleveníti fel a Vigszínpad 7—18 leies helyárrakkal, Hetényi Elemér rendezésében. Gül baba a rózsák atyja szerepét Kertész Sándor, Gábor diákok Szabó Mancsi, Leilát, a szépséges török leányt Tóth Ilus, Mujkó more szerepe Hegedüs legkiválóbb alakítása.

Obsitos operett, vasárnap este. Ezt a bűbajos, szép operettet játssza a színház esti 9 órai kezdettel, a régi és az új tagok felléptével. Jegyek az összes előadásokra előre válthatók a Katolikus Kör pénztáránál.

Kolozsvár:

Vasárnap délelőtt 11 órakor *Antónia* (Poór Lilivel).

Hétfő este: *Nótás kapitány*.

Kedd este: *Felhő Klári*. (Réthely Ödön 25 éves színészi jubileuma).

Szerdán este 9 órakor: *Bánk bán*. (Ünnepi est, Katona József halálának évfordulóján). Poór Lily, dr Janovics Jenő, Földényi László, Fekete Mihály, Tóth Elek, Forgács Sándor, Balázs Samu, Bárdy Teréz és Kerekes Ilona fellépése.

Temesvár:

(Az aradi társulat vendégjátéka).

Vasárnap délután: *Kadétszerelem*. Este: *Miss 1933*.

Nagyvárad:

Vasárnap délután: *Érik a búzakalász* operett. Mozi helyárrakkal.

Vasárnap este: *Zsákbamaczka*, operett.

KERESZTRETJTVÉNY ROVATVEZETŐ: CSÜROS EMILIA

17. (65.) SZÁMU KERESZTRETJTVÉNY

Beküldte: Szabó Illés Szatmár.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
		15						16						
17	18		19			20	21	22		23			24	
25		26		27	28		29		30			31		
32			33		34		35		36			37		
38				39		40		41	42			43		
44			45		46		47				48		49	
50		51		52		53		54		55			56	
		57	58		59		60		61			62		
			63			64			65			66		
67	68			69			70	71		72		73	74	75
76			77			78		79		80		81		82
83		84				85			86		87		88	
89					90				91		92		93	
94				95			96	97		98		99		100
101			102			103		104		105		106		107
			108			109			110	111			112	
113														

Beküldendő sorok: vizsz. 1., 47., 85., 113., függ. 1., 14., 46., 75., és 90.

Megfejtési határidő: 1933 május 5.

Vizszintes sorok:

1 Híres regényíró és egyik művének címe. 15 Portugál gyarmat az Atlanti-óceán partján. 16 Híres európai vasbánya város. 17 L-lel ruhadarab. 19 Idegen mint. 20 Olasz város. 23 Piaci árus teszi. 24 A-val ilyen festészet is van 25 Női becenév. 27 N-nel felvidéki történelmi község. 29 Idegen helyeslőszó. 30 Tamasz (ford) 31 N-nel vasgyár alapító vezetékneve. 32 Bejáró. 34 Tagadószó. 36 Idegen levegő. 37 L-lel dunántúli hegység. 38 Neves erdélyi író vezetékneve 40 Görög sziget. 43 Ásványi festék (ford.) 44 Személynév. 45 Mint 56 vizsz. 47 Európai folyó. 48 G-vel népfaj (ford.) 49 Köszöntés (ford.) 49 Köszöntés (ford.) 50 V-vel női becenév. 52 Titkot közöl. 54 Személynév. 55 Zeneszköz. 56 A-val szülő. 57 Mint 29. vizsz. 59 Így szól az orgona. 61 Afrikai város. 62 Nincs törénés e nélkül. 63 Előjárósó. 64 Női név. 65 Gyógynövény (ford.) 66 Fém elem 67 M-mel tréfa. 69 Figyelmeztet (ford.) 70 Kötőszó. 72 Régi néptörzs (ford.) 74 U-val üvegyártó telep (ford.) 76 Mint 17 vizsz. 77 A technika fontos anyaga. 78 Pihenés. 80 I-vel női becenév (ford.) 82 Gyermek teszi. 83 Tamadás. 85 Magyar kémikus vezetékneve. 87 Kamra betűi keverve. 89 Neves francia regényíró. 90 Idegen úr. 91 Mint 43. vizs. 93 Feladat. 94 T-vel harci eszköz. 95 Jegyes. 96 Mássalhangzó kiejtve. 98 Időszak. 100 Eltulajdonít. 101 Növény. 102 T-vel

bányaváros. 103 A sivatag hajója. 105 Hajósok réme. 107 Azonosmássalhangzók. 108 Gúny. 110 Sziget a Csendes óceánban. 113 Petőfi-vers címe.

Függőleges sorok:

1 Híres regényíró és egyik művének címe (utolsó betű felesleges). 2 Kicsinyítő rag. 3 N-nel női név. 4 Felvidéki város. 5 Dunántúli vármegye. 6. Allati lakás. 7 Fogoly. 8 T-vel neves katolikus hadvezér (1599—1632) egy mássalhangzó kettőzve (ford.) 9 T-vel női név (ford) 10 B-vel délvidéki város. 11 Női becenév (ford.) 12 Nyílás (ék. ford.) 13 I-vel ilyen szeg is van (ford.) 14 Híres költő és egyik versének címe (ford.) 18 Rómát meghódító gót király (ék. felesl.) 21 Józsvív. 22 Rag. 24 Krokodilushoz hasonló hiüllő. 26 Szülő beceneve (ford.) 28 Idegen istenő. 30 Tropicus cserje. 31 in-nel modern tánc (ford.) 33 Kártya kifejezés (ford.) 35 E-vel idegen fejedelem. 36 Mint 3. függ. 37 E-vel amerikai köztársaság. 39 K-val ilyen ige is van. 41 Akadály. 42 T-vel férfi becenév. 43 Ruhadarab (ford.) 46 Híres barokk-festő vezetékneve. 48 Sarki állat. 51 Eszme. 55 N-nel erdélyi hegység. 55 A ha-za bölesének vezetékneve. 56 Hajók veszedelme. 58 Rangjelzés. 60 Fán van (ford. ék.) 61 É-vel vonat része. 62 Azonos magánhangzók. 68 Jezsuita történetíró (1732—1811) vezetékneve (ék. felesl.) 69 I-vel női becenév (ford.) 70 Női becenév. 71 Házas (ford.) 75 Idegen neked. 75 Zeneszerző vezetékneve (ford.) 77 Mint 77 vizsz. 78 Mint 95 vizsz. 79 A-val operett címe. 81 Dunántúli község. 84 Óra hangja. 85 R-rel európai város. 86 Idegen istenek (ford.) 88 Hajósok réme (ford.) 90 Híres költőnk vezetékneve. 92 Híres külföldi mtematikos (ford. ék felesl.) (1707—1785.) 93 Dal (ford.) 96 Rag. 97 Időszak. 99 E-vel nagymama teszi (ford.) 102 Idegen művészet. 103 Hétvezér egyike. 104 Gazdasági számszám. 106 84. függ. ford. 108. Európai nemzet. 109 Azonos magánhangzók. 111 Kérdőnév. 112 A-val idegen víz (ford., ék. fel.)

A megfejtők névsorát és a sorsolás eredményét jövő számunkban közöljük.

Alapított 1840-ben

Telefon 376.

HÖNIG FRIGYES, ARAD

Románia legrégebb harangöntődéje

ajánlja harangjait

a legtisztább harang bronzból, a hangok előre való meghatározásával. — Vas harangszerelevények és harangállványok. Mű-ére és szoboröntőde.

KÖZGAZDASÁG

Elhanyagolt gyümölcsösökben gyakran fellépő betegségek

Ha egy kis tanulmányt akarunk folytatni, nem kell messze mennünk, mingyárt az első, de legalább is a második gyümölcstermelő gazdánál bőven lesz alkalmunk arra, hogy egy sereg élőködővel megismerkedhessünk.

Az elhanyagolt fák első jellegzetessége, amit már messziről észrevehetünk, a moha, sokhelyen ujynyi vastagon borítja be az ágakat és törzseket. Különös elszáradással telep-
ezik le az elágazási helyekre, de sok helyen a legvékonyabb részek sem mentesek föle.

A moha közvetlenül nem okoz kárt (a növényei nedveket nem szívja el), de azért az általa belepelt fa mégis csak sáynlódik, mivel sem a nap melege, sem pedig a levegő nem tud hozzájutni a törzshöz, a rovaroknak és a gombabetegségeknek viszont ez a réteg természetes menedékhelyül szolgál.

A moha rendszeren olyan gyümölcsösökben fordul elő, ahol a talaj nagyon ki van használva és a gyümölcsfa megfelelő tápanyag hiányban életműködési zavarokkal küzd. Hasonlóképpen elősegítheti az elmozdítást a túlságosan nedves vagy száraz talaj, az árnyékos, északi fekvés és a túlsűrű ültetés.

Moha ellen legelőszerebb a fák lombtalan állapota alatt gyümölcsfa-karbolineummal vagy mézskénlével permetezni.

Egyes gyümölcsnemeken (főleg almafákon) gyakran találhatunk olyan sebhelyeket, amelyek maguktól nem tudnak beforradni, sőt évről-évre nagyobbodnak, míg az illető megtámadott rész le nem pusztul. Az almafajták közül, erre a betegségre az Arany-pármén és az Ananász-renet mutat nagyobb hajlandóságot. E sebeknek a terjedését egy „Nectria difformis” nevű gomba okozza, amely eddigi megfigyelések szerint főleg zárt fekvésű helyeken, túlnedves vagy túlszáraz talajban és mérszben szegény gyümölcsösökben szokott fellépni. Szaporodásának a borús időjárás kedvez, míg kellő meszezéssel, intenzív talajmunkával, romboló munkáját lassítani tudjuk. Az említett gomba csak megsebzett héjba tud behatolni, eredményes megtelepüléséhez elhalt sejtekre van szüksége, később azonban az élő szövetbe is behatol és a megtámadott részt szétrombolja. A rák gombája által fertőzött héj ösztönszerűleg védekezni próbál, az odátóduló nedv következtében a sejtek rendkívül gyorsan szaporodnak, hogy az elhalt részeket pótolni tudják, a szélek ezáltal jellegzetesen megvastagodnak. A gomba vékony cérnszerű szálaival (mycelium) újabb és újabb sejteket tesz főnkre, amelyek porlani és hullani kezdenek, a fatest mind nagyobb és nagyobb felületen kerül napfényre, a gomba pedig terjed mindaddig, amíg élő szövetet talál. Mire a rák a törzset megkerüli, a fa kipusztul.

Okt.—nov. hónapokban a „Nectria” gomba a seb szélein szabad szemmel is jól látható, gombosítűfej nagyságú biborvörös gömböskéket fejleszt, amelyekben a gombacsírák átfelelve, a jövő évi fertőzésről gondoskodnak. A rákos sebeket alaposan kítisztogatjuk, a megvastagodott sebszéleket éles késsel kivágjuk, majd törött fakátránnyal beecseteljük. A seb forradását a fa körüli talaj megtrágyázásával elősegíthetjük.

Nedves, át nem eresztő talaju gyümölcsösökben,

Magyarok! Olvassátok és terjesszétok a legújabb magyar napilapot az **Erdélyi Lapok**ban.

Vidéki főmegbízottaink: Arad: Brunner Lajos, Str. Bucur (Eötvös) 7. Brassó: Paulusz Ferenc Közép-utca 59. — Bukarest: Jávör Béla, Str. Matei Basarab 10. — Csíkszereda: Albert István. — Gyergyószentmiklós: Ferenczy Árpád. — Kézdivásárhely: Földi István, Piata Reg. Maria 24. — Kolozsvár: Dr. Sulyok István, Főtér 13., emelet. — Marosvásárhely: Elekcs Pálné, Főtér 60. szám. — Nagyvárad: Sultész József, Str. Gen. Mosoiu 21. — Szatmár: Rencz Antal, Karitászkönyvkereskedés. — Temesvár: Missió kegytartáryüzlet, Püspöki-palota, Str. Lonovics 1. — Zsilölggyi képviselő: Molnár Sándor, Petroseni. — Magyarországi képviselet: Dr. Léber János, Budapest, I. Fehérvári-út 78. Telefon aut. 38.9.55. — Minden lapunkkal kapcsolatos ügyben tessék nevezettekhez, vagy a többi városokban levő bizományosainkhoz fordulni.

Kiadja az Erdélyi Lapok Lapkiadó Rt.

sökben, továbbá ott, ahol több évtizeden keresztül gyümölcstermesztéssel foglalkoztak és az új fák ültetésekor vagy a régicék eltávolítása alkalmával a talajban levő gyökereket nem szedték ki földből, gyakran előfordul, hogy a fák betegeskednek, a lombzatuk sárgul, az ágvégek száradni kezdenek, rövidesen azt a bonyomást keltik, mintha táplálékhiányban szenvednének, vagy túlságosan mélyen lennének ültetve. Ha egy ilyen fát megtrágyázunk, említett beteges tünetek még fokozottabb mértékben jelentkeznek. A talajban élőködő „Dematophora necatrix” nevű gomba ugyanis a trágya jelenlétében még gyorsabban szaporodik. A megtámadott fa gyökerein fehér, liszt-szerű, penészes bevonatot találunk (krétaporhoz hasonló), amely idővel vékony, cérnszerű szálaival az egész gyökert behálózza, sőt később a szomszédos fák gyökereire is átterjed. A gyökérgyökész mindaddig pusztul, amíg élő gyökert talál.

Az összes gyümölcsfánál, főleg pedig a szőlőnél szokott nagyobb károkat okozni. Sokszor egymás mellett egy egész csomó löke beleg. Gondos talajműveléssel, a megtámadott fák kiásásával és a helyszínén való elégetésével, továbbá nedves talajon a fölösleges víz eltávolításával, helyes távolságra való ültetéssel, a talajban levő gyökerek eltávolításával és szénkénegezéssel (m²-kint 26—28 gr.) védekezhetünk ellene. *Benkő Dénes.*

* Egy nagy fatermelő vállalat vonult be a váradai piacra. Általános örömet keltett úgy az építészek, asztalosok, mint az építetők körében, hogy az országos kiterjedésű Comerțul Lemnului S. A. kolozsvári cég Nagyváradon lerakatot létesített a Nagypiac-téren, az Aruraktár mögött. A vállalat a forgalomba hozott építési és buror fa-anyagot saját erdeiből, saját gyáraiban dolgozza fel s így a fogyasztóközönség közvetlen a termelőtől vásárolhat. Ezáltal az árak minden tekintetben versenyképesek és a kiszolgált árúk a rendelkezésre álló gazdag anyagraktár és a cég üzemének felhalmozott hatalmas készletei folytán minden igényt kielégítenek. A lerakat vezetésére a vállalat *Muránszky Józsefet*, egyik legrégibb tisztviselőjét delegálta.

Piaci árak Szatmáron. Szatmár. Saját tud. Az e heti piacra a gazdák általában kevés terményt hoztak föl. A kicsi kínálat következtében a búza árában némi emelkedés állott elő. Az árak így alakultak: búza 599—600, tengeri 175—180, rozs 400—450 lei métermázsánként. Az állatvásáron a felhajtás gyenge volt. Szarvasmarha 6—7 lei, másodrendű sertés 16—18 lei volt kilogramonként élő súlyban. A sovány sertés drága volt. Idegen vevők nem voltak s csak a mészárosok fedezték helyi szükségletüket. A sovány sertés ára 20 leit is elért kilogramonként. Szoposborjuban és fejtőstehében nagy volt a forgalom. A szoposborju ára 200—400 lei, a fejtőstehén 2500—4000 lei között váltakozott darabonként.

A rovatvezető üzenetei:

P. B. Kiskapus. A községen nem szedhetnek pótdátot az egyenes adók után, hanem taxaszedési joguk van, amelyek minden községen másfélék. A taxakivetések a megyei tanács hagyja jóvá s esetleges felebbezések is oda intézendők.

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetések díja szavankint 3 lei, vastagabb betűvel 6 lei. Legkisebb apróhirdetés ára 30 lei. Allástkeresőknek 33 százalék kedvezmény.

Különléte.

Kinizsi népies verses elbeszélés, ára 30 lei. Kapható Nagyváradon Kovács tanárnál, Péter-u. 12. sz.

Alkalmazás

Főznitudó minteneset hosszú bizonyítvánnyal felvesszek. Ritoók-u. 16. sz.

Mindenhez értő komoly asszony helyben, vidéken házvezetőnek menne. Cim a kiadóban.

Mindenest azonnalra keresek Lakatos u. 2.

Adás-vétel

Saját termésű ocsmege-borok eladása 30 litertől kezdve felfelé, 16 leitől feljebb Merza Sándornál, Pasteur (volt Kórház-u.) 75.

Megvételre keresem Verne: Sandor Mátyás, Győzelemes Robur, Orionokon keresztül c. könyvét. Cim a kiadóban.

Egy 12-es jokban lévő gyorsajtó kedvező feltételek mellett eladó. Cim Kalmár Nándor, Arad, Str. Eminescu (Deák Ferenc) No. 40.

Fajbaromfi Plymouth Rox. Rode Island Red: kettő tojás, napos-esibe kapható. Bér-keltetést vállalok Pardavy Alajos Oradea, Szent József-telep-u. 36. szám.

A kiadóhivatal üzenetei

Funk Ferenc, plébános. A 5 személy miatt befizetett részvételi díj második felét megkaptuk. Az elszállásolásokról megfelelően gondoskodunk, amit különben lapunk korábbi számában már közöltünk.

Slovik Alajos, Lupény. A részvételi díjat teljes egészében megkaptuk.

Gábor Matild, Nagykároly. Az utlevélt megkaptuk s indulásunkig magunknál őrizzük.

Pálffy Margit Nagyszben, Fekete Károly festőművész, Érmihályfalva. Olaszországi utunk részvételi díjának második felét megkaptuk.

Pál András, Ruzsca. Pézsküldeményét megkaptuk, amelyet április 15-ig könyveltünk.

MEGJELENT!

Dr. LENGYEL ZSIGMOND ügyvéd szerkesztésében az 1931. évi új **Bérlési törvény** ismertetése román és magyar szöveggel és magyarázatokkal. **Ára 10 lei,** továbbá

a „**Bérlési törvények kodexe**”

kiegészített II. kiadása, vagy s az összes hatályban levő kivételes bérlési jogszabályok csoportosított és összefüggő ismertetése, pótolva az új bérlési törvény szövegével, fordításával és magyarázatával. **Ára 20 lei.** Vidéki megrendelőknél a pénz előzetes beküldése esetén 25 lei portóval együtt.

Kapható az Erdélyi Lapok kiadóhivatalában.

Készült a Szent László-nyomda Rt. körforgógépén Oradea (Nagyvárad) Str. Carol II. No. 5.

A földművelő és városi adósságok rendezéséről szóló törvény

— Megjelent a Monitorul Oficial 1933 április 14-ik (88.) számában —

1. §. Moratórium (időhaladék) engedélyeztetik: a) a jelen törvény 2. §-a A. és B. pontjai szerinti földművelő adósságoknál öt évre, évi egy százalékos kamattal melletti;

b) a jelen törvény 2. §-a C. pontja szerinti földművelő adósságoknál kettő évre, évi három százalékos kamattal melletti, 1933 december elsejétől kezdve. Mindkét esetben a kamat minden év végén fizetendő.

A minisztertanács felhatalmaztatik, hogy ezen határidők lejártával az a) pont szerinti adósságoknál legfeljebb öt évre, a b) pont szerinti adósságoknál legfeljebb három évre a moratóriumot meghosszabbíthassa.

2. §. Földművelő adósságok a következők:

A. a) Azok a földművelők, akiknek nincs több, mint 20 holdjuk; papok, tanítók, kisiparosok, kis paraszttulajdonosok, falusi hivatalnokok és nyugdíjasok, akiknek nincs több, mint 20 holdjuk; bizonyos régi kisbirtokosok kategóriák: legelő-, erdő- és erdei tisztás-tulajdonosok, akiknek nincs többjük 50 hold kaszálónál és művelhető földnél; telepések, akik az államtól kapott területen kívül 20 holdon aluli földet szereztek; földművelők, akiknek nincs többjük 20 holdnál s akik falvakban más foglalkozást is üznek.

A 20, illetve 50 holdba nem számít bele a közös vagy községi erdőben vagy legelőben való tulajdonrészese.

b) Rokkant tiszták, akiknek az államtól kapott területen felül nincs többjük 20 holdnál.

c) Azon földművelők, akiknek földje 20 holdig terjed s akiknek nem földművelésből származó jövedelmük nem teszi ki összjövedelmük felét; vagy akiknek nem gazdasági vagyona nem haladja meg jelenlegi összvagyonuk értékének 40 százalékát, nem számítván be az állami, községi vagy megyei hivatalok után élvezett fizetést és nyugdíjat; továbbá a földvásárló szövetkezetek s azon falusi csoportok, amelyek közösen vásároltak földet.

d) Az agrárreform során birtokbábelhelyezett fatusiak ha nem is nyertek végleges tulajdonjogot, az összes teljesek, tekintet nélkül a telepbirtok nagyságára, akik a törvény kihirdetésekor nem nyertek ugyan még tulajdonjogot, de a birtokba behelyeztettek és elismertettek.

B. Azon húsztól száz holdig terjedő birtokosok, akik az 1932. április 19-iki és október 26-iki törvények kedvezményeireit törvényes határidőben folyamodták, ha nem gazdasági vagyona nem haladja meg jelenlegi összvagyonuk 40 százalékát és ha tartozásuk nem több, mint holdanként 10.000 lei a művelhető földnél (szántó, rét, legelő) 17500 lei, az öntözött, csatornázott és alagsóvezetett területeknél 25.000 lei, a gyümölcsösökénél és beerdősített tisztások és havasi legelőknél, 35.000 lei a szőlőknél és 15.000 lei az erdőknél.

A megállapított tartozási maximumok nem vonatkoznak a fülvételből eredő tartozásokra.

A 40 százalékos kivételbe nem számít be a városi ház, ha azt a tulajdonos lakja.

A maximális tartozás kiszámításánál záloglevelekre szóló tartozások a törvény kihirdetése napja szerinti árfolyamon vétetnek figyelembe.

A maximum kiszámításánál csak az eredetileg felvett kölcsöntöke számít.

C. A száz holdon felüli birtokosok, ha az 1932. április 19-iki és október 26-iki törvények kedvezményeit törvényes időben kérvényezték és amennyiben megfelelnek a következő feltételeknek:

Tartozásuk ne legyen több, mint a B. pontban meghatározott maximumok, kivéve a földvételből eredő tartozást.

Az értékpapír kölcsönöknél itt is a napi árfolyam számít s itt is az eredetileg felvett kölcsöntöke veendő számításba.

Bizonyítandó, hogy az eredeti tartozásnak (kamatok nélkül) 80 százaléka földvételből, élő- és holtleltár beszerzéséből és szaporításából, gazdasági építkezésből, vidéki lakás építéséből, ültetvényből és talajjavításból, öntöző-, csatornaberendezésből, vagy olyan tűz-, árvíz-, jég-, fagy- és természeti károkból származik, amely a vétés, illetve aratás 80 százalékát elpusztította, vagy, hogy más gazdasági befektetésből ered.

Az előbbi bekezdés feltételeinek nincsennek alávetve azon száz holdon felüli birtokosok, akiknek főfoglalkozása a földművelés, akik összjövedelmének 60 százaléka földművelésből ered és akiknek gazdasági befektetései közismertek és ezeket a földművelésügyi miniszterium ismeri.

Nem tekintik főfoglalkozás szerinti földművelőnek, aki professzionális adót fizet.

A földművelőnek magalkta városi háza nem számítatik be az összjövedelembé.

Nem számít a jövedelembé a fizetés, nyugdíj s az ideiglenes jellegű megbízásokból és tevékenységekből eredő jövedelmek.

D. A fentebbi feltételeknek nincsenek alávetve azon bármelyik kategóriába eső földművelő birtokosok, akik jövedelmének 60 %-a földművelésből ered, főfoglalkozásuk a földművelés, ha háborús pusztításból eredő kárt szenvedtek, szintúgy örökösök is — ha behozonyítják, hogy a leltárban, terményekben és felszerelésekben szenvedett kárak a lei mai értékére átszámítva, adósságuk 70 százalékát eléri s ha az akkori törvények kedvezményei iránti kérvényük be van nyújtva.

Azok a földművelők, akik földjüket maguk művelik és jövedelmük 90 százaléka földművelésből származik — leszámítva a saját lakóház s az ideiglenes jellegű megbízások jövedelmét — akkor is élvezik a jelen törvény kedvezményeit, ha nem adták be az 1932. április 19-iki törvény által előírt nyilatkozatokat.

3. §. Földművelőknek csak azok tekintetnek a jelen törvény alkalmazása szempontjából, akik földjükkel személyesen, házi kezelésben, vagy részes gazdálkodással művelik, akik 1931. január 1. előtt agrár-adóval voltak megterhelve, vagy a földjüket személyesen, házi kezelésben, vagy részös örökösök esetében — és csupán az 1931. december 18. előtt felvett tartozásokra vonatkozólag.

Azon földművelő adósságok, akiknek birtokát törvényes képviselőjük vagy vagyonkezelőjük adta bérbe, továbbá akiknek tartozása hitelesen bizonyítható (data certá), a bérbeadás előtt keletkezett — szintén földművelőknek tekintetnek.

4. §. Az előző szakaszban említett adósságok azonban nem élvezhetik a moratorium kedvezményeit, ha a hitelezők a következő módon kívánják tőlük a fizetést:

a) hogy a 2. §. A. pontja szerinti adósságok 1933. április 1-én fennálló tartozásuknak felét fizessék évi négy százalékos kamattal;

b) hogy azok a 20 holdon felüli adósságok, akik a 2. §. B. pontjának felelnek meg, 1933. április 1-i tartozásuk kétharmadát fizessék évi 40 %-os kamattal

c) hogy a 100 holdon felüli birtokos adósságok, akik a 2. §. C. pontja alá esnek, 1933. április elsejéi tartozásuk 1/3-át fizessék évi 50 %-os kamattal.

Az előbbi bekezdésekben említett esetekben az adósságok kötelesek tartozásaikat fél évi egyenlő részletekben, minden év június és december 1-én, 1933. december 1-től kezdődőleg oly módon fizetni, hogy az évi részlet ne haladja meg jövedelmüknek az A. pont esetében 1/3-ad, a B. pont esetében felét.

A C. pont alatti adósságok kötelesek évenként összjövedelmüknek háromnegyed részét tartozásaikra fizetni, de a törlesztés nem tarthat tovább tíz évnél s ezen idő elteltével a fennmaradó adósságok szabadon behajthatók rajtuk.

Az ezen szakaszban említett adósságok felajánlhatnak a fentieknél nagyobb részleteket és a hitelezők által elfogadott bármely más személyes vagy jogi biztosítékot is.

5. §. Azon városi ingatlanulajdonosok, akiknek évi házásságuk Bukarestben legfeljebb 100.000 lei, törvényhatósági városban 80.000 s más városokban 40.000 lei, ha ingatlanukat 1919. január elseje után építették, vagy szereztek s az az egész idő alatt az építendő, illetve vevő lakásul szolgált, nem hajthatók végre azon tartozásokért, amelyek az ingatlan építéséből, vételéből vagy gyökeres javításából származtak, 1931. december 18. előtt keletkeztek s a lakóházzal s annak felszerelésével vannak biztosítva, ha felajánlják, hogy tartozásukat öt év alatt, 1933. november 1-től kezdve minden év május és november 1-én esedékes fél évi egyenlő részletekben a Banca Nationala leszámítolási kamatlábjának megfelelő kamattal fizetik.

Ha a felek között több társtulajdonos szerepel, a törvény kedvezményeit az élvezi, aki a házban lakik s annak terheit viseli.

6. §. Hátónapi moratóriumot engedélyeztetik mindazon falusi birtokos adósságok, akik az előző szakaszok egyikébe nem esnek, ha adósságuk összege felülhaladja az adóvekből megállapított egy évi bruttó jövedelmüket.

Ezen moratorium letelte után sem lesznek végrehajthatók, ha felajánlják, hogy tartozásukat öt évi egyenlő részletben, minden év december elsején, két százalékkal a Banca Nationala kamatlába feletti kamattal megfizetik.

Ugyanezen moratórium illeti meg azokat a városi birtokos adósságokat, 1931. december 18. előtt keletkezett jelzálogos tartozásaikra, akik nem esnek az 5. §. kikötései alá s ha tartozásuk összege meghaladja az adóvekből megállapított egy évi bruttó jövedelmüket.

E moratorium letelte után nem lesznek végrehajthatók, ha felajánlják, hogy tartozásukat három évi egyenlő részletben minden év december 1-én két százalékkal a Banca Nationala kamatlába feletti kamattal megfizetik.

7. §. A 4. § a) és b) pontjai szerinti adósságok jövedelme az, amit az egyenes adók lajstromai feltüntetnek.

Az 1933. április 1-én fennálló és az 5. és 6. §. szerinti adósságok alatt értendő a tőke és kamat összege, még pedig az eredeti megállapodás s a későbbi engedmények, valamint a kamatteszálító törvények tekintetbe vételével, ha a szerződéses kamat ennél magasabb volt.

Hitelezetek és könyvek vezetésére kötelezett hitelezők kötelesek az érdekeltek részére igazolni másolatokat és számlakivonatokat kiadni, amelyek bizonyítják a jelen törvényben említett tőkét és kamatokat.

8. §. Azok az adósságok, akik a jelen törvényben előírt bármely kötelezettségnek nem tesznek eleget, elvesztik a jogot, hogy annak kedvezményeiben részesülhessenek, kivéve erőhatalom vagy más bal esetet, amely a jövedelem kiesését idézi elő.

A törvény kedvezményeitől elesett adósságok élhetnek a 9. §. szerinti vagyonátengedés (abandonálás) jogával.

9. §. Az ezen törvény rendelkezése alá eső és bármelyik osztályba tartozó adós nem lesz végrehajtható, ha hitelezői javára lemond a törvénynek a képviselőház elé való terjesztése napján meglévő vagyonának negyötöd részéről. (A parlamentben ezen intézkedés alkotmányellenességét vitatták.)

Ebben az esetben az adós tulajdonában teljesen tehermentesen megmarad vagyonának egyötöd része, öt illetéven meg minden esetben a kiválasztás joga; úgy tekintvén ezen egyötöd részt, mint érinthetetlen létminimumot, de ez nem haladhat meg természetben négyszáz hold falusi földet.

Ha az adós lemond vagyonának negyötöd részéről, vagy az egészről, ha az természetben meg nem osztható (pl. egy ház), az nyilvános árverésen fog eladatni.

Az illetékes hatóság bármely érdekelt kérésére tanácsülésben, bírói zárlatot rendel el, amely csak az átengedett javakra terjed ki; a kezeléssel eredő jövedelem bírói letétbe helyeztetik és az ingatlanok elárverésére a cselekvésképtelenségre vonatkozó szabályok szerint intézkedés történik.

A falusi javakra az államnak elővételi joga van, amelyet az árverés jogerőre emelkedése (adjudikálás) után két hónap alatt gyakorolhat.

Ezen esetben az állam az árverési vételárát öt százalékos, tíz év alatt törlesztendő állami járadékpapirokkal fogja kifizetni.

E papirok valóságos értékük szerint veendő számításba.

10. §. Ha több hitelező van, a tartozások kétharmad részét képviselő hitelezők határozata a többire nézve is kötelező.

A hitelezők hozzájárulását egyik érdekelt kérésére a 11. §. szerinti illetékes hatóság szerzi be, összehíván azokat a kérvény benyújtásától számított legfeljebb 30 napra.

11. §. Mindazon esetekben, amelyekben a jelen törvény szerint akár az adósság a hitelezők részére, akár a hitelezők az adósság részére ajánlatot tesznek a törvény kedvezményeinek igénybevétele tárgyában, ezen ajánlatok irásban, bélyeg- és illetékmentesen, a bírósági végrehajtói hivatalok, közjegyzők, vagy községi jegyzők útján teendők.

Minden ezen törvény alkalmazásából származó jogügylet, egyezség, jogvita tekintetében illetékesek: 20 holdig terjedő adósságokra a lakóhelyük szerinti illetékes járási bíróság, 20 holdon felüliekénél a törvényszék. Városi adósságokra az ingatlan fekvése szerinti törvényszék az illetékes.

Ha az adós ingatlanai több törvényszék területén fekszenek, az adós lakhelye szerinti törvényszék lesz illetékes.

A követelés felhajtására illetékes bíróság az ügy bármely szakában illetékes annak elbírálására, hogy az adós nem tett eleget a jelen törvény szerinti kötelezettségének, vagy, hogy az adós emiatt elesett a törvény kedvezményeitől.

Minden ezen törvény alkalmazásából eredő jogügylet, egyezség, vagyonlemondás és megegyezés után fele bélyeg és illeték fizetendő.

12. §. A jelen törvény intézkedései nem alkalmazhatók:

a) az állam, megye, törvényhatóság, község, autonóm intézmények, kereskedelmi és földművelési hivatalos egyesületek és kamarák, tanítói- és lelkészi bankok követeléseire, saját tagjaikkal szemben, ha a szövetkezeti törvény szerint alakultak; a plébániákkal és iskolabizottságokkal szemben fennálló bármintó természetű tartozásokra, valamint a törvényben felsorolt (regáli) kórházi intézmények követeléseire;

b) tartásdíjakra, életjáradékokra, hadirokkantak, árvák és özvegyek 150.000 leig terjedő követeléseire, kiskorúaknak ingatlanlemondásból eredő vagy bírósági felhatalmazással kihelyezett követeléseire;

c) birtokfelosztás esetében a hozomány viszályokra vonatkozó s a gyámnak a gyámmal szemben fennálló tartozásaira;

d) bér- és hasznabérlertartozásaira;

e) szolgálati viszonyból, testi- és szellemi munka teljesítéséből eredő tartozásokra;
f) fizetésekre és nyugdíjakra;
g) hűnccselekményből eredő kötelezettségre, még amnesztia esetében is;

h) a csőd és kényszerregezés alapján fizetendő követelésekre;

i) az iparosok és kereskedők ipari és kereskedelmi (üzleti) tartozásaira;

j) záloglevelekkel, állami, megyei, községi kötvényekkel, államilag garantált kötvényekkel és részvényekkel zálogilag biztosított (lombard) tartozásokra;

k) azon adóskokra, akik állami meghosszabbítást kaptak a stabilizációs terv alapján, a kapott összegek erejéig — kivéve a 2. §. A. pontja szerinti adókat;

l) a Jelzálog Hitelintézet által 1930 november 30. után ideiglenesen legfeljebb 15 évre, falusi adóskorál a nemzeti bank kamatlába feletti kettő, városi adóskorál négy százalékkal konvertált tartozásokra;

m) az igazgatók és igazgatósági tagoknak a vezetésük alatt álló, vagy állót intézetekkel szemben fennálló tartozásaira: ezek csak oly összeg erejéig igényelhetők a törvény kedvezményeit, amennyi részvényük vagy betétjük volt az illető intézetnél. Szövetkezetek igazgatói, felügyelői és tisztviselői csak az évi közgyűlés által részükre megszavazott kölcsönükre igényelhetik a kedvezményeket, de csak a saját részjegyeik és betétjük összege erejéig, ha ezek a körülmények már a kölcsön felvételekor fennforogtak.

n) bárminő földművelő adóskokra, akiknek osztartozása nem haladja meg a holdankinti 300 leit;

o) azokra, akiknek tartozása nem haladja meg egy évi összjövedelmüket;

p) a nem természetes (jogi) személyekre, kivéve a földvásárló szövetkezeteket;

q) azokra, akik kereskedelmi vagy ipari célra erdőt termelnek ki, még ha a talajt megvetették is;
r) a külföldi személyek és társaságok adóskaira, ha követelésük birtokába forgatmány, vagy engedély után 1931. szeptember 18. előtt jutottak. Nem tekintetnek külföldieknek azon természetes személyek, akik belföldön laknak és külföldi honosságuk nincsen (naturalizáltak);

s) az osztályos egyezségekből eredő követelések;
t) a külön törvények alapján működő városi jelzáloghitelintézetek értékpapirokban kötött kölcsönre.

Ezen intézetek az adós kérésére kötelesek a tíz évnél rövidebb időre kötött kölcsönüket hosszú határidőre kitolni.

u) Azon adóskokra, akik saját adósaik javait 1931 december 18. után végrehajtás útján szerezték meg, de csak ezen vagyonra vonatkozólag.

13. §. Bármiely szövetkezet olyan, az A. pont alá eső adásai, akik nem fizettek többet 18 százalékos kamattal, nem élveznek moratoriumot, ha a szövetkezet kéri, hogy tartozásuk háromnegyed részét fizessék meg, felévi részletekben, évi 4 százalékos kamattal. Az évi részlet nem haladhatja meg a 4. §-ban megjelölt mértéket.

Az állami szövetkezetek külön utalványozásból eredő tartozásai a szünetelt károk összegével csökken.

A pénzügyminiszter jogosult a Központi Hitel-szövetkezettel kiegyezni a népbankok volt központjának felszámolásából eredő tartozásokra. (Erre vonatkozólag több részletintézkedés következik, amelyek közönségünket és Erdélyt nem érdeklik).

14. §. A 20 holdon aluli földművesek és ugyanilyen virág-, gyümölcs és meleggyökértermészeknek oly pénztintézetekkel szemben fennálló tartozásai, amelyeknek földműves kihelyezése 70 százalékot tesz ki, kamat- és költség címén nem szedték többet 18 százaléknál, betétjük 1931 január elsejei állaga legalább annyi, mint az alaptőkájük és legalább 50 százalékban földművesektől iskolai és egyházi alapítványoktól vagy bármely más nem használatos intézménytől származik, 25 százalékkal szállították le tőkében és kamathátrányban, ha a hitelező kéri, hogy 1933 április elsején fennálló tőke- és kamatkövetelésének háromnegyed részét fizessék meg. Ezen leszállított követelés felévi egyenlő részletekben fizetendő 4 százalékos kamattal, de az évi részlet nem haladhatja meg a 4. §-ban megjelölt mértéket.

15. §. A törvény szerint megállapított tartozások mobillá tétele végett kötelesek az adóskok a törvény kihirdetése után 60 nap alatt hitelezőiknek blyegmentes váltót adni. (Csak azoknak a hitelezőknek, akiknek eddig váltó nem volt a birtokukban).

Ezen váltók, valamint a már átadottak, lejáratkor hivatalból megújítottnak tekintetnek, leblyegzés és a fizetett összeg feljegyzése mellett.

A jelen törvény alá eső adóskok jelenlegi váltóinak lejáratát napjával 1933 november elseje tekintetik. Ezen idő után a gazdálaltók 9—9, a nemgazdálaltók 3—3 hónaponként a törvény erejéig fogva megújítottak tekintetnek. (A régi blanketta marad, a hitelező ráírja az új lejáratot).

16. §. Azon hitelintézetek és népbankok, amelyek kihelyezésének 30 százaléka ezen törvény intézkedései alá esik, jogosultak arra, a törvénynek a parlament elé terjesztésétől kezdve, hogy 1931 december 18. előtti betétjeiket fizetőképességük arányában és a jelen törvény szerinti követelések befolyásának arányában fizessék vissza.

E betétek kamatját s a visszafizetés módozatait a Banca Nationala állapítja meg. A kérvényt az illető bank nyújtja be a Banca Nationalához, amely minden évre megállapítja a visszafizetés mértékét.

Ha a Banca Nationala megtagadja, hogy szabályozza a visszafizetéseket, úgy a bank a bíróságtól

kérheti azt.

A kérvénynek a Banca Nationalához való beadása felfüggesztő hatállyal bír.

17. §. A törvény kihirdetésétől öt év alatt a hitel-szövetkezetek, termelő szindikátusok, egyéni vagy részvénytársasági bankok ellen, ha 1931 december 18-iki kihelyezésük 10 százaléka, továbbá gazdasági és ipari gép- és gépanyag kereskedők ellen, ha ezek a föld- és szőlőműveléshez szükségesek, ha kihelyezésük 50 százaléka ezen törvény alá esik — csőd nem nyitható.

Ezen kedvezmény kiterjed a felsorolt intézetekre és kereskedőkre akkor is, ha kényszerregezésben vannak és 5 évig nem nyitható ellenük csőd az egyezségi részletek nemfizetése okából.

18. §. Mindennemű pénztintézet, amelynek kihelyezése a törvény intézkedései alá esik, a kereskedelmi törvény megváltoztatásával minden külön formáság nélkül felhasználhatja nyílt és rejtett tartalékait veszteségei fedezésére. Ezen veszteségeket a mérlegben külön számlán vagyonként tüntethetik fel és a következő években adómentesen fogják leírni.

(Ezen szakasz szövegét és teljes ismétlése a régi törvény 37. szakaszának s a biztosító társaságokra is fenntartja a korábbi részletes intézkedéseket, amelyeket itt nem ismételünk).

19. §. Bárminő Romániában, román állampolgár, vagy romániai székhelyű jogi személy által idegen valutában kötött kölcsön (tőke és kamatok), 1933 április elsejével le tartozásba változik át a törvény erejéig fogva, még pedig az adós választása szerint vagy a kölcsönkötés idejében, vagy az 1933 április 1-én jegyzett árfolyamon átszámítva. (Ez általános intézkedés és nemcsak a jelen törvény által érintett tartozásokra vonatkozik).

20. §. Az ezen törvény intézkedései alá eső követelések törvényes zálogjogot nyerne az adós összes ingatlanain, a telekkönyvi bejegyzés rangsorában. Felreértés esetében (ez csak az okirályságban fordulhat elő, ahol nincs telekkönyv), az ingatlanok külön felsorolandók. Az eddig fennálló zálogjogok és ezek rangsorai érvényben maradnak.

21. §. A hitelintézetek adósa, ha a jelen törvény kedvezményeit igényelhetik, tartozásukat az intézetnél a következő bekezdések szerinti fizetéstől vissza, azonban a törvényben biztosított levonások nélkül.

Minden bankvallalat köteles fentmegjelölt adósaitól fizetésül elfogadni, letéti nyugtáit, betéti könyveit s más hasonló, saját maga kibocsátotta elismervényeket, az ezekben kitüntetett összeg és kamatait értékében.

A fizetés a fentebbi feltétel mellett teljesíthető, akár az adós nevére szól a betét, vagy tőle származik, akár bármilyen törvényes szerzési módon jutott hozzá.

A hitelintézet követelésének betéttel való beszámítása csak akkor eszközölhető, ha követelés azon intézet tárcájában van, amely a betétkönyvet kiállította (Vagyis a niszleszámitolásban levő váltók a niszleszámitoló intézet betétkönyveivel fizethetők vissza).

Az ezen szakaszban megállapított beszámításnak helye van akkor is, ha az illető intézet a betét visszafizetésére haladéktól is nyert volna, amely még nem járt le, hatályon kívül helyezve az általános magánjog s a kényszerregezési törvény ezzel ellentétes rendelkezéseit.

22. §. A visszavásárlási jog fenntartásával eszközölt és a 2. §. A. pontja szerinti adóskok által falusi javakra vonatkozólag kötött, 1927. január elseje után kelt, továbbá az 1929. január elseje után bármilyen falusi vagy városi vagyonra kötött szerződések, burkolt kölcsönszerződéseknek tekintetnek és az ingatlanok azonnal átbocsátandók az adós tulajdonába.

Jelen törvény vonatkozik a zálogbirtokokra is, (csak az okirályságban van).

A fenti kikötéseknek megfelelő hitelező visszahelyeztetik birtokának használatába és tartozását a jelen törvény szerint fizeti vissza, ha a visszavásárlási joga még nem járt le a törvény kihirdetésékor.

23. §. Azon hitelezők, akik a birtokukban lévő kitöltetlen fedezeti váltókat kelet, vagy lejárat, vagy a tartozás jogcíme tekintetében a valóságnak meg nem felelően töltik ki, vagy a törvény alá mentes személyre ruházzák át a törvény kijátszása céljából: 1—2 évi fogazával büntetendők. Ezen cselekvények minden módon bizonyíthatók.

24. §. Ha az ezen törvény bármelyik intézkedése alá eső földműves adóskok másféle kezesei, forgatói vannak, ezek kötelezettsége a főtartozás szerint száll le, illetve halasztatik el. Ezen intézkedés a pénztintézetekre nem vonatkozik.

25. §. A Banca Nationalának a jelen, valamint az 1932 április 19-iki és október 26-iki törvényekből eredő veszteségei fedezésére:

1. jogositva van az államra átszállott követelésekre befolyó összegeket az előző törvények megváltoztatásával, ezen célra fordítani;

2. a pénzügyminiszterrel kötendő egyezség fogja megállapítani, hogy a többi veszteséget hogyan viseli az állam.

26. §. Az adóskok és hitelezők között az 1931 december 18. előtti követelések fizetésének szabályozására az 1932 április 19. és október 26-iki törvények alapján kötött meg egyezségek érvényben maradnak és ezekkel szemben sem az adós, sem a hitelező nem hivatkozhatik a jelen törvényre.

27. §. Jelen törvény végrehajtásának egész ideje alatt a törvény által érintett követelésekre vonatkozólag minden elvülés vagy határidővesztés fel van függesztve a hitelezőkkel szemben.

28. §. A bírói hatóságok jogosultak a követeléseknek a kötelezvényekben kikötött járulékaikat:

jutalékokat, kezelési költséget, előlegezett kártérítéseket, ügyvédi díjakat stb., ha úgy találják, hogy azok nem igazoltak vagy túlzottak, leszállítani, sőt törölni.

29. §. A jelen törvény által érintett követelésekre vonatkozólag a törvény kihirdetése előtt eszközölt bárminő kielégítési végrehajtási intézkedés a törvénynek a Monitorul Oficialban való megjelenése napjával megsemmisül, kivéve a törvény alá mentesített követeléseket.

A moratoriumok és teljesítési halasztások ideje alatt egyetlen hitelező, semmiféle jogalapon sem fogantathat vagy folytathat semminemű végrehajtási lépést, semmiféle 1931. december 18-iki előtti, bármily természetű követelésre vonatkozólag — az ezen törvény intézkedése alá eső adóskingó, vagy ingatlan vagyonára, vagy jövedelmére.

A fenti intézkedések nem vonatkoznak a jelen törvény szerinti kivételes követelésekre.

30. §. Ezen törvény végrehajtásának ideje alatt, ha az adós bármiféle zárlat folytán akadályozva van az ingatlan jövedelmének beszedésében, a törvényszék elnöke jogosítva van végleges és megfellebbezhetetlen rendeletet kiadni a lefoglalt természetű törvényes szerinti módon és a törlesztési részlet fizetésének céljára való eladására.

31. §. Az adóskok, akik a törvény végrehajtására rendelt hatóságok előtt blyegzetlen és illeték-telen okmányokat használnak fel, mentesek a bírság alól és csak a blyegvetörvény által előírt blyegget és illetéket kötelesek megfizetni.

Azon hitelezők ellen, akik nem jutottak megálapodásra adósaikkal, a törvényben meghatározott idő alatt és blyegzetlen és illeték-telen okmányokat használnak fel, a törvényt alkalmazó szervek hivatalos megkeresésére, kihágási jegyzőkönyv fog felvétetni és a blyegvetörvény teljes szigorja fog alkalmazatani.

32. §. A földműves adóskok a törvényszék felhatalmazásával tartozásaik rendezésére ingatlaneladásokat eszközölhetnek. Az eladás nyilvántáraszerűen történik, a kikiáltási árat a törvényszék állapítja meg a kiskorúak vagyonának önkéntes eladására vonatkozó szabályok szerint. A törvényszékhez letendő árverési vételárból a törvényszék először a jelzálogos, azután a többi hitelezőket elégti ki a táblázat szerint.

33. §. Bárminő elidegenítés és dologi jog létesítése, kivéve a természere szerzett zálogjogot, amelyek jelen törvény letétele után létesítettek, a korábbi hitelezők ellen nem érvényesíthetők, kivéve a Román Földműves Jelzáloghitelintézet által szerzett dologi jogokat.

34. §. Az 1932. április 19-iki és október 26-iki törvények alapján indított eljárások megszüntetnek nyitvánittatnak, de az ott tett nyilatkozatokra és a beszerzett bizonyítékokra az ezen törvény alapján hivatkozni lehet.

35. §. Jelen törvény kedvezményeit kiterjednek azokra, akiknek az (okirálysági) polgári törvénykönyv 285. szakasza alapján valamely gazdasági vagyonra hasznélvezeti joguk van, de ha nincs is semmi saját gazdasági vagyonuk, de azon feltétellel, hogy a gyermeköknek a törvény által biztosított jogai nem érintetők. (Ez az intézkedés Erdélyre nem vonatkozik és a válás bizonyos eseténel kapcsolatos vagyonjogi rendelkezésekkel függ össze).

36. §. A gyermekeik vagyonát kezelő szülők, a kiskorúak és cselekvésképtelenek gyámjai és gondnokai, a házastársi vagyon törvényes hasznélvezői az általuk képviselték javára igényelhetik a törvény kedvezményeit. Ezek a törvény által kívánt garanciákat is létesíthetik a polgári törvénykönyv formalitásainak betartása nélkül.

A földműves adós házastársak kérésére a feleség vagyona, a férj vagyonával egy tömeget képezhet s a tartozások is közősek lesznek.

37. §. A jelen törvény alapján esedékes kamatok és tőkék megegyezés hiányában vagy visszautasítás esetében a pénzügyigazgatóságához, vagy adóhivatalhoz fizetendők le s az elismervény az illetékes járásbíróhoz, vagy törvényszékhez tenendő le, amely a lefizetett összeget a közönséges jog szabályai szerint az érdekeltek közt felosztja.

38. §. Az esetben, amidőn a jelen, vagy a megszünt szanlási törvény alapján valamely ingatlan-végrehajtás felfüggesztetett, az árverési vevő a lefizetett vételár visszatulását kérheti. Az illetékes törvényszék (Erdélyben járásbíró), amely az eladása eszközölte, a kérdés felett tanácsülésben, a felek megidézése nélkül határoz.

39. §. Az adóskok és hitelezők között jelen törvény alapján létrejött egyezségek végrehajtható jog címet képeznek.

40. §. Ha a felek közös egyetértésével valamely követelés leszállítottatik, az államnak járó illetékek csak a fennmaradó összeg után számítottatnak.

41. §. Azon közönségekben lévő javak, amelyek ma városok, de 1930 január elseje előtt falvak voltak, megtartják falusi jellegüket.

42. §. A kamat elleni küzdelmekben, a szanálás és konverzió iránti eljárásban s a végrehajtások felfüggesztése érdekében a jelen törvény letétele napjág elkövetett vétségek, amelyek földművesek követtek el, bármiképpen is minősítettek is azok a nyomozó vagy ítélő hatóságok által, amnesztia alá esnek.

43. §. Jelen törvény intézkedéseit a végrehajtási utasítás fogja kifejteni.

44. §. Az 1932 április 19-iki és október 26-iki törvények, valamint más törvényeknek a jelen törvényvel ellenkező intézkedései hatályon kívül helyeztetnek.

Fordította:

dr Krüger Jenő ügyvéd,
Nagyvárad.